

Toimintakertomus 2019

Kulttuuri ja vapaa-aika

Helsinki

Sisällys

Kulttuuri ja vapaa-aika, toiminta-ajatus	4
Toimialajohtajan katsaus	6
Vuosi 2019 pähkinänkuoressa	10
Sitovilla tavoitteilla kohti korkeaa asiakastyytyväisyyttä	12
10 kaupunkilaisten toivetta toteutukseen	17
Vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen pantiin panoksia	17
Lukuisia ympäristötekoja tehtiin maalla ja merellä	18
Kolme yhteistä kärkihanketta	20
Kirjastolla ennätystäyteinen huippuvuosi	24
Oodi – The Public Library of the Year	29
Kulttuurin kentällä koettavaa kaikille	30
HAM uuden edessä	36
Kaupunginmuseo ylsi kävijäennätykseen	38
Kaupunginorkesteri valloitti Eurooppaa ja kiersi kotikulmia	40
Hankkeita ja verkostoja	42
100-vuotias liikuntatoimi täydessä vauhdissa	44
Liikuntapaikoissa kirjattiin yli 8 miljoona käyntikertaa	47
Reippailua raittiissa ilmassa - laduilla, rannoilla, saarissa ja leirintäalueella	49
Tiloja koululaisille, liikuntakoutsasta henkilöstölle	51
Nuorisotyön alueellinen toimintamalli vahvistui	52
Koottua tietoa tukipalveluista	58
Palveluja tehtiin tunnetuiksi monin viestintä- ja markkinointitoimin	60
Taloushallinnon toimintoja kehitettiin monella saralla	61
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja sen alaiset jaostot	62

Arvot

osallisuus
vaikuttavuus
yhdenvertaisuus

Kulttuuri ja vapaa-aika

Toiminta-ajatus

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja parantaa eri-ikäisten helsinkiläisten mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta.

Toimiala vastaa kirjastoaineistosta, museo- ja taidemuseokoelmista ja kulttuuriperinnön ylläpitämisestä. Toimiala huolehtii kulttuuriympäristön vaalimiseen liittyvistä viranomaistehtävistä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toimialajohtaja Tommi Laitio

Kirjasto

Kirjastopalvelujen johtaja
Katri Vanttinen

- Aluekirjastopalvelut
- Keskustakirjasto Oodi
- Kirjastoverkon yhteiset palvelut
- Valtakunnalliset kehittämisspalvelut

Kulttuuri

Kulttuurijohtaja
Mari Männistö

- HAM Helsingin taidemuseo
- Kaupunginmuseumo
- Kaupunginorkesteri
- Kulttuurin edistäminen
- Kulttuurikeskukset

Liikunta

Liikuntajohtaja
Tarja Loikkanen

- Liikuntaan aktivointi
- Liikuntapaikat
- Ulkoilupalvelut

Nuoriso

Nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

- Itäinen nuorisotyö
- Läntinen nuorisotyö
- Pohjoinen nuorisotyö

Toimialan hallinto

Hallintojohtaja Kirsti Laine-Hendolin

Hallinto-
palvelut

Henkilöstö-
palvelut

Kehittämis-
palvelut

Talous- ja
suunnittelu-
palvelut

Tietohallinto-
palvelu

Tilapalvelut

Viestintä- ja
markkinointi-
palvelut

Toimialajohtajan katsaus

Helsinki haluaa olla maailman toimivin kaupunki. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluille se tarkoittaa, että helsinkiläiset voivat elää tässä kaupungissa itsensä näköistä elämää.

Itsensä näköiseen elämään kuuluu tunne siitä, että voi tehdä päätöksiä, että on valinnanvaraa, että huomiseen kannattaa jatkaa. Jotta ihminen pystyy rakentamaan itsensä näköistä elämää, on oltava tietoa ja kokemuksia siitä, mitä kaupungissa on tarjolla. Siksi laaja

kokemusten kirjo sekä hyvä viestintä ovat vaatimuksia sille, että vapaus toteutuu kaikille kaupunkilaisille.

Teemme työtämme, jotta helsinkiläisten on helppoa ja houkuttelevaa lähteä liikkeelle.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtävä ei ole päättää, onko ulkoilu kamarikonserttia tai telinevoimistelu nykytanssia tärkeämpää. Meidän tehtävämme on luoda ihmisille edellytykset elää parasta mahdollista elämää tässä kaupungissa

ja vahvistaa tunnetta siitä, että Helsinki on tuhansien mahdollisuuksien kaupunki. Se tarkoittaa sekä omia palveluja että muiden tekemän arvokkaan työn tukemista. Teemme työtämme, jotta helsinkiläisten on helppoa ja houkuttelevaa lähteä liikkeelle esimerkiksi iästä, aiemmista kokemuksista, seurasta tai pankkitilin saldosta riippumatta. Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut vahvistavat myös helsinkiläisten ylpeyttä kaupungistaan.

Vuoden 2019 aikana tehtiin asioita, joilla näytettiin, että Helsinki voi löytää ratkaisuja syrjäytymisen tai liikkumattomuuden kaltaisiin viheisiin ongelmiin. Samoin vuosi osoitti, että konkreettisilla kokemuksilla ja yhteisellä tekemisellä voidaan vahvistaa toivoa, iloa ja ylpeyttä kotikaupungista.

Keskustakirjasto Oodin ensimmäinen vuosi oli sekä paikallisesti että kansainvälisesti ylpeydenaihe. Kirjaston suosio osoittaa, että ihmiset haluavat ihmisten ja sivistyksen pariin. Suomen kirjastot elävät Oodin siivittämänä kultakautta. Oodi toimii omien palvelujensa lisäksi muis-
tutuksena koko kirjastolaitoksen lupauksesta, että olet aina terve-

Kuva: Pertti Nisonen, Helsingin kaupunki

tullut ja sinut nähdään aina yksilönä, uteliaana ja vastuullisena yhteisöme jäsenenä.

Helsingin liikuntapalvelut täytti sata vuotta. Palvelujen kävijämäärät kasvoivat yli 100 000 kävijällä edellisvuodesta. Vaikka luvut näyttävät oikeaa suuntaa, tarvitsemme uusia tapoja kannustaa ihmisiä liikkeelle, jotta liikunta ja arkiliikkuminen olisivat luonteva osa kaikkien helsinkiläisten elämää. Kuin kruununa juhluvuoden hyvästä työstä, tammikuussa 2020 Helsinki palkittiin Urheilugaalassa Suomen liikkuvimpana kuntana. Helsinki sai palkinnon kiitoksena tieteeseen ja tutkimukseen perustuvasta

yhteisestä tekemisestä. Liikkumishjelman menestys perustuu siihen, että kaikilla on oikeus kokea olevansa ohjelman tekijä. Liikkumisen edistäminen on samaan aikaan kansanterveystyötä, opetuksen ja kasvatuksen kehittämistä, inhimillisempää vanhustalvelua, uudenlaisia liikuntalveluja, nuoria innostavaa nuorisotyötä ja kestäväää kaupunkisuunnittelua.

Helsinki on nuorten ihmisten kaupunki ja sen tulee kuulua myös kaupungin päätöksenteossa. Helsinki teki nuorten oman aloitteellisuuden ansiosta merkittävän muutoksen, kun se antoi ensimmäistä kertaa historiassaan nuorisoneuvostolle puhe- ja läsnäolo-oikeuden lautakunnissa. Nuoret ovat valmistautumisellaan ja toiminnallaan osoittaneet, että he ovat tämän uuden vastuun arvoisia. Nuorisoneuvoston kausi pidennettiin kaksivuotiseksi, jotta he voivat useammin nähdä toimintansa tulokset.

Helsinki uskoo taiteen ja kulttuurin voimaan. Helsinki Biennaalin suunnittelu kesälle 2020 on merkittävimpiä taidesatsauksia vuosiin. Biennaali myös osoittaa, että vahvan taiteellisen ytimen ympärille voidaan rakentaa hyvää kaupunkisuunnittelua, parantaa opetusta, edistää merellisyyttä ja vahvistaa kestäväää matkailua Helsinkiin.

Valtaosa Suomen taiteilijoista suorittaa opintonsa ja työskentelee Helsingissä. Kirkastaakseen näkyään taiteen ja kulttuurin tarpeista ja mahdollisuuksista, Helsinki asetti itsenäisen visioryhmän määrittelemään Helsingin taide- ja kulttuurivisiota vuodelle 2030. Ryhmää on kannustettu rohkeuteen ja sen tuloksista kuullaan kevään 2020 aikana.

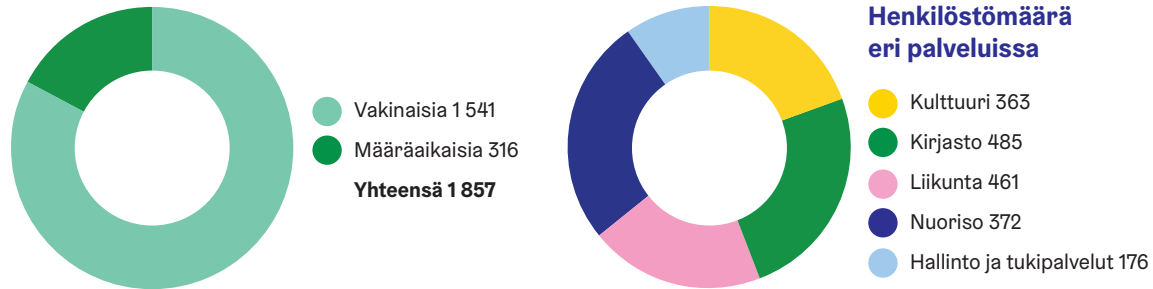
Kulttuurin ja vapaa-ajan mahdollisuuksia rakentavat Helsingissä myös monet muut kuin kaupunki. Haluamme toiminnallamme olla rakentamassa kaupunkia, jonka parantamiseen voivat osallistua kaikki halukkaat. Helsingiläiset ja Helsingin vieraat ansaitsevat vain parasta.

Tommi Laitio
toimialajohtaja
kulttuuri ja vapaa-aika

Vuosi 2019 pähkinänkuoressa

Henkilöstö

Keski-ikä

Vakituiset
48,3
Koko henkilöstö
46,2

Henkilömäärä palveluittain

	Vakituiset	Määräaikaiset	Yhteensä
Kulttuuri	293	70	363
Liikunta	391	70	461
Nuoriso	303	69	372
Kirjasto	448	37	485
Hallinto- ja tukipalvelut	156	20	176
			1857

Toimialan tulos

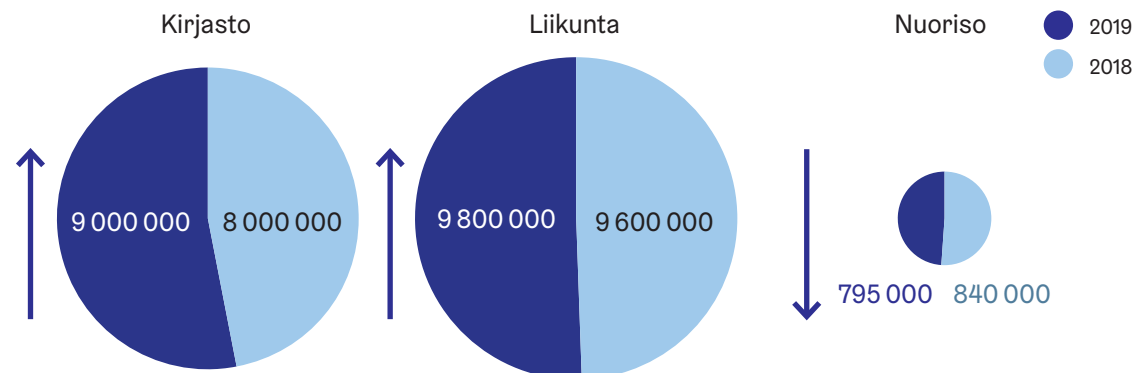
Tulot	33,5 miljoonaa euroa
Menot	218,1 miljoonaa euroa
Kate	-184,6 miljoonaa euroa

Tulos palveluittain

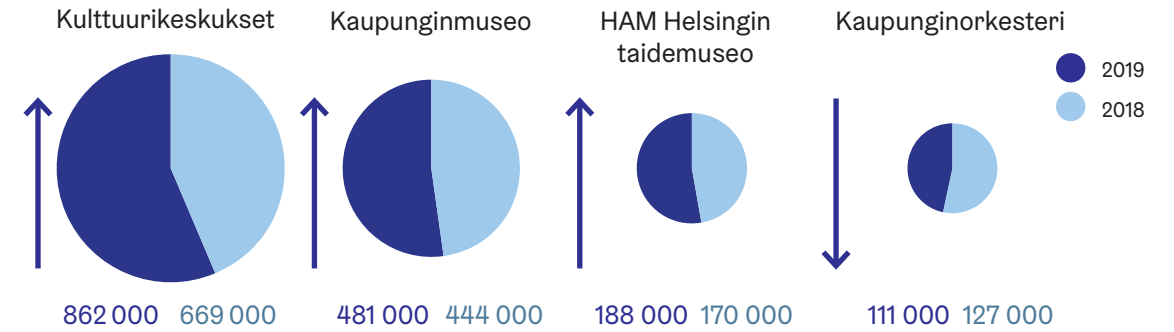
	Tulot	Menot
Kirjasto	4 096 000	40 184 000
Kulttuuri	6 425 000	57 851 000
Liikunta	19 438 000	70 871 000
Nuoriso	2 869 000	29 926 000

Miljoonia askeleita kohti uusia kokemuksia

Käyntikerrat

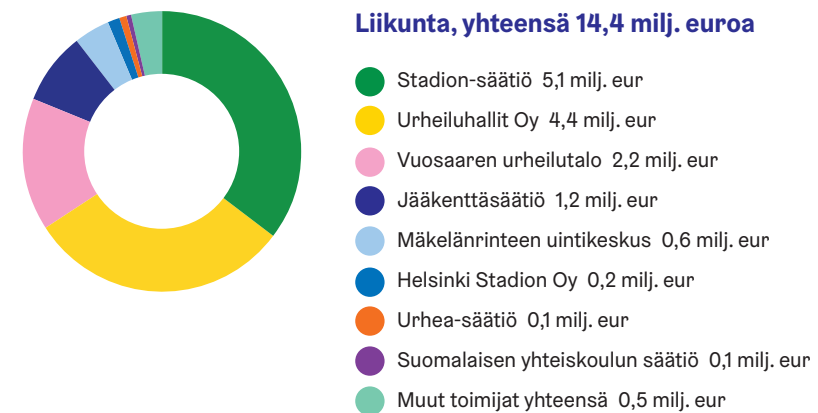
Käyntikerrat kulttuuripalveluissa

Korotonta lainaa ja uusi kortti kirjastosta

Kokonaislainaus 2019 9,4 milj. **Kokonaislainaus 2018** 8,9 milj. **Uusia kirjastokortteja 2019** 47 000 kpl

Yhdessä olemme enemmän – laitosavustukset kulttuurin ja liikunnan toimijoille

Kiitos ja kumarrus, asiakkaamme!

Toimialan NPS-suosittelevuodexi **40/100**

Sitovilla tavoitteilla kohti korkeaa asiakastytyvääisyyttä

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle on laadittu kolme koko valtuustokauden voimassa olevaa sitovaa tavoitetta. Tavoitteet liittyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, toimialan palvelujen tavoitettavuuteen, kumppanuuksiin sekä palvelutoiminnan laatuun. Ne yhdistävät toimialaa ja vahvistavat yhteistyötä kaupunkitoimijoiden ja muiden kumppaneiden kanssa.

Tavoitteet ovat

Palveluja parannetaan asiakaskokemuksen perusteella.

Koko kaupunki on oppimisen, kulttuuristen kohtaamisten, tekemisen ja kansalaistoiminnan paikka.

Helsingissä on houkuttelevaa ja helppoa lähteä liikkeelle.

Pikapalautetta kerättiin ja palvelupolkuja kuvattiin

Asiakastytyväisyys on kaupungin onnistumisen tärkein mittari. Siihen liittyvä tavoite Palveluja parannetaan asiakaskokemuksen perusteella saavutettiin täysin. Tavoitteen toteutumista mitattiin kahdella mittarilla, pikapalautelaitteiden käyttöönotolla ja palvelukokonaisuuksissa laadittujen palvelupolkukuvausten määrällä.

Eri toimipisteissä otettiin käyttöön 40 pikapalautelaitetta, joihin asiakkaat jättivät vuo-

den kuluessa 180 000 palautetta. Palautteista 15–20 % sisälsi myös sanallista arviointia. Palautetta oli mahdollisuus antaa myös verkkosivuilla. Toimialan NPS- eli suositte-luindeksiksi (Net Promoter Score) saatiin 40/100. Tulos on hyvä ja kertoo, että kaksi kolmasosaa palautteen antajista oli valmis suosittelemaan toimialan palveluita toisillekin.

Kaikki toimialan palvelukokonaisuudet kokeilivat palvelumuotoilun menetelmiä ja laativat palvelupolkuja ja kuvauksia asiakkaan toiminnasta ennen palveluun tuloa, palvelun

aikana ja sen käyttämisen jälkeen (Service Blue Print). Osa palvelupoluista oli toimialan palveluita läpileikkaavia, mikä lisäsi sisäistä yhteistyötä ja edisti ymmärrystä yhteisistä asiakkuuksista. Esimerkiksi taidemuseo ja kaupunginmuseo kehittivät Mieliäly-yhteisnäyttelyn asiakaspolkua, ja kaikki palvelut mieltivät yhdessä palvelutarjontaa päiväkoille ja kouluille sekä tarjonnan toteuttamista käytännössä.

Palveluverkon suunnittelulle uudet periaatteet ja tilanvarauksen määrittelyjä

Toinen sitova tavoite, Koko kaupunki on oppimisen, kulttuuristen kohtaamisten, tekemisen ja kansalaistoiminnan paikka, ei toteutunut. Mittareina olivat toimialan palveluverkon suunnittelun periaatteiden uudistaminen ja digitaalisen tilavarauksjärjestelmän kehittäminen.

Mittareista ensimmäinen ei toteutunut. Toimialalla kyllä laadittiin kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkkoa koskevat suunnitteluperiaatteet, mutta niitä ei ehditty saada, kuten tavoitteen täyttymisen edellytyksenä oli, kulttuuri- ja vapaa-aika lautakunnan käsittelyyn vuoden 2019 aikana, vaan vasta tammikuussa 2020.

Toimialan tilavarauksjärjestelmien kokonaisarkkitehtuuria ja tilavarauksprosessia kuvattiin ja asukaskäyttöön sopivien tilojen yhteiset varausperiaatteet määriteltiin. Lisäksi määriteltiin palvelut, joihin tilojen maksutonta asukaskäyttöä keskitetään. Vuoden 2019 päättyessä Varaamo.hel.fi-tilavaruuspalvelun kautta oli varattavissa noin sata erilaista toimialan tilaa, kuten kokoustiloja, monitoimihuoneita ja tapahtumatilajoja. Varaamo.hel.fi:tä käyttää toimialalla noin 40 eri toimipistettä. Tilakapasiteettia laajennetaan palvelun kehittyessä, kuten tunnistautumisen, maksamisen ja kulunvalvonnan digitaalisten edellytysten täytyessä.

Palvelutarjotin valmistui ja nuorten Harrastuspassi saatiin koekäyttöön

Kolmannen sitovan tavoitteen, Helsingissä on houkuttelevaa ja helppoa lähteä liikkeelle, kolmesta mittarista yksi jäi toteutumatta. Tavoitteeksi oli asetettu Oma.Helsinki-asiakkuus, joka ei toteutunut määräajassa: vähintään kahden toimialan kolmesta suuresta asiakastietojärjestelmästä (kirjasto, nuorisotalot, liikunta) tuli olla kytkettynä Oma.Helsinki-asiakkuuteen. Käyttäjän näkökulmasta Oma.Helsinki-asiakkuus tarkoittaa, että asiakas hallinnoi itse hänestä ylläpidettyä tietovarantoa ja sitä, että hänellä on yhdellä kirjautumisella käytettävissään kaupungin monet erilaiset palvelut.

Kaksi muuta mittaria olivat toimialan toimintoja ja tiloja esittelevän palvelutarjottimen laatiminen kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisille sekä Harrastuspassi-nimisen valtakunnallisen mobiilisovelluksen ottaminen koekäyttöön. Molemmat tavoitteet toteutuivat.

Palvelutarjotinta pilotoitiin Vuosaaren, Kannelmäen ja Malminkartanon koulujen, päiväkotien, kirjastojen, nuorisopalvelujen, kulttuurikeskusten ja liikuntapalvelujen kanssa. Tarjottimelta löytyi myös kaupunginmuseon, HAMin ja kaupunginorkesterin tarjontaa sekä Kultus.fi-sivuston muu tarjonta.

Valtakunnallinen Harrastuspassi otettiin koekäyttöön Helsingissä. Harrastuspassi on yläkouluikäisille suunnattu valtakunnallinen mobiilisovellus, johon kunnat, yritykset, säätiöt ja yhdistykset voivat ladata nuorille tarkoitettuja maksuttomia ja maksullisia harrastusten kokeilukertoja tai muita etuuksia. Tavoitteena on lisätä nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia kokeilla erilaisia harrastuksia ja löytää joukosta itselleen sopiva. Hanke kytkeytyy Helsingin kaupungin strategian ”kaikille lapsille ja nuorille harrastus” sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisyn tavoitteisiin.

10 kaupunkilaisten toivetta toteutukseen

Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi toimiala toteutti 297 yleisö- ja yhteiskehittämistilaisuutta. Erilaisia palvelumuotoiluhankkeita toteutettiin 108 kpl. Raati-työskentelyä tapahtui 37 kertaa: esimerkiksi kulttuuri- ja taidetoiminnan vision kehittämiseksi kokeiltiin alueellisia asukasraateja. Erilaisia verkkokyselyitä ja -keskusteluja toteutettiin 147 kertaa.

Toimiala osallistui vuonna 2019 ensimmäisen kerran toteutettuun kaupunkiyhteiseen osallistuvan budjetoinnin kehittämishankkeeseen. Toimiala sai toiseksi eniten ehdotuksia ja toimeenpantavia osallistuvan budjetoinnin suunnitelmia. Toteutukseen toimialalle kaupunkilaiset äänestivät 10 hanketta. Nuorisopalvelu tuki nuorten osallistumista koko kaupungin osallistuvaan budjetointiin sekä nuorten RuutiBudjettiin. Kirjastoissa toimi osallistuvan budjetoinnin äänestyspisteitä.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen pantiin panoksia

Toimiala vastaa kaupunkitasoisesta vapaaehtoistoiminnan kehittämisestä. Vuonna 2019 vapaaehtoisia kaupungin eri tehtävissä toimi yli 3 000 henkilöä, joista toimialalla yli 320 henkilöä. Vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi kehitettiin erityisesti henkilökunnan

verkostoja, osaamista ja työkaluja vapaaehtoisten ohjaamisessa sekä kehitettiin yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan kanssa yhteisiä strategisia kehittämishankkeita liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lukuisia ympäristötoimia tehtiin maalla ja merellä

Toimialalla tehtiin aktiivisesti ympäristötoimia niin kasvillisuuteen, kaloihin kuin vesialueisiin liittyen. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä valmistui.

Vuoden 2019 aikana Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä saatiin valmiiksi ja käyttöön nuorison ja liikunnan palvelukokonaisuuksissa sekä Helsinki biennaalille. Kirjaston palvelukokonaisuudella on Ekokompassi ympäristöjärjestelmä ollut käytössä jo useiden vuosien ajan yhtenä ensimmäisistä hallinnonaloista Helsingin kaupungilla. Ekotukihenkilötoiminnasta on kaikissa palvelukokonaisuuksissa pitkä perinne ja suurimassa osassa yksiköitä tai toimipisteitä on nimetty ekotukihenkilö, joita toimialalla on yhteensä lähes sata.

Meri ja kaupungin rantaviiva huomion kohteina

Itämerihaastekampanjan 2019–2023 toimenpideohjelmassa on liikunnalla, nuorisopalveluilla ja HAM:illa vastuita 16 toimenpiteessä ja näiden toteutus käynnistettiin.

Liikunnan ja nuorisopalveluiden venekalusto ja henkilöstöä osallistui pelastuslaitoksen järjestämään öljyntorjuntakoulutukseen öljyntorjuntavalmiuden kehittämiseen liittyen.

Nuorisopalvelut käynnisti lisäksi järjestöyhteistyönä kolmivuotisen 130-hankkeen, jonka tavoitteena on saada helsinkiläiset liikkeelle ja siivoamaan kaupungin rantaviivaa. Vuoden aikana rantaviivaa siivottiin 67 km, otettiin yli 2 miljoonaa askelta ja mukana oli tuhansia helsinkiläisiä eri sidosryhmistä.

222 000 vaelluskalan poikasta pääsi uusiin vesiin

Kalatalouden kehittämistä ja valvontaa tehtiin Helsinki-Espoon kalatalousalueen kanssa Helsingissä 14 600 ha ja muissa kunnissa 3 000 ha vesialueilla. Kalanpoikasten velvoiteistutuksissa istutettiin vesiin yhteensä 222 000 kpl eri vaelluskalojen poikasta.

Vieraslajeja kitkettiin maalta ja vedestä Helsingin kaupungin vieraslajiohjelman ja kansallisen vieraslajistrategian mukaisia haitallisten kasvilajien poisto- ja torjuntatoimenpiteitä tehtiin vuoden 2019 aikana useilla ulkoilusaarilla, uimarannoilla, liikuntapuistoissa sekä Rastilan leirintäalueella. Vieraseläinlajien torjuntatöitä tehtiin Viikin luonnonsuojelualueen Pornaistenniemen itäpuolisessa lammessa, josta vuoden aikana poistokalastettiin haitallisten vieraskalalajien listalla olevaa hopearuutanaa erittäin hyvin tuloksin.

Henkilökunta pyöräili saaristossa pyöräilyn puolesta

Toimialan eri yksiköiden henkilöstö osallistui pyöräilyn edistämiseen sekä pyöräilyn olosuhteiden ja palveluiden parantamiseen useissa pyöräilyhankkeissa, kuten nuorisopalveluiden Ecotrip-polkipyörävaellukseen Turun saaristossa.

Kolme yhteistä kärkihanketta

Toimialalla oli vuonna 2019 kolme kärkihanketta: yksi aktivoi liikkumaan, toinen taiteen pariin, kolmannessa tehdään digiloikkaa todeksi.

Liikkumisohjelma

Liikkumisen edistäminen on Helsingin kaupunkistrategian kärkihanke. Liikkumisella tarkoitetaan terveydelle välttämättömän fyysisen aktiivisuuden edistämistä tavasta, paikasta tai ajasta riippumatta. Liikkuminen tuodaan osaksi varhaiskasvatus- ja koulupäiviä, sosiaali- ja terveystalouksia, kaupunkiympäristön suunnittelua ja kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistämistä. Kaikki kaupungin toimialat ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja kehittämässä ohjelmaa.

Kaupunkistrategian kärkihanke, liikkumisohjelma eteni hyvin yhdessä muiden toimialojen kanssa. Liikkumisohjelman toimenpidesuunnitelmaan kirjatusta 57 kehittämistoimenpiteestä on saatu käyntiin täysimääräisesti 85 prosenttia. Helsinki kehitti ikäihmisten arkiaktiivisuutta yhdessä Bloomberg Philanthropies -säätiö ja Harvardin yliopiston kanssa. Liikkumisohjelman ansioista Helsingin kaupunki sai Suomen Urheilugaalassa Suomen liikkuvin kunta vuoden 2019 palkinnon.

Helsinki Biennaali – nykytaiteen ainutlaatuinen aarresaari

Helsinki Biennaali on kaupunkistrategiaan sisältyvä hanke, jonka tuotantotyö käynnistyi vuoden 2019 alussa HAM Helsingin taidemuuseon projektina. Vuoden päätavoitteet Biennaalin taiteellisen sisällön valmistumisesta

ja kansainvälisen näkyvyyden edistämisestä toteutuivat.

Biennaali on kahden vuoden välein toistuva kansainvälinen kuvataidetahtuma, joka tuo korkeatasoisen nykytaiteen merelliseen Helsinkiin. Ensimmäinen Helsinki Biennaali järjestetään kesällä 2020. Se esittelee 35 kuvataiteen huippua Suomesta ja maailmalta. Taidetta voi löytää niin vanhan tykkien varrelta kuin ruutikellareista ja tyhjilleen jääneistä asuinrakennuksista.

Helsinki Biennaalin ulkopuolisen rahoituksen talousarvotavoitteena oli 3 miljoonaa säätiörahoituksena, tästä toteutui 2,7 miljoonaa euroa (Jane ja Aatos Erkon säätiö 2,5 M€, Svenska Kulturfonden 0,1 M€ ja Wihurin säätiö 0,1 M€).

Näyttelykokonaisuuden tavoitteet, talousarvio ja ilme tarkentuivat alkuvuodesta palvelemaan saaren erityisiä suojeluarvoja. Taiteilijavalinnat (39 taiteilijaa / työryhmää) saatiin päätökseen. Helsinki Biennaali lanseerattiin kotimaassa ja myös kansainvälisesti, Helsinki Marketing oli tässä biennaalin merkittävä yhteistyökumppani. Ensimmäiset taiteilijat julkistettiin loppuvuodesta 2019. Kaupunkitasoinen yhteistyö konkretisoitui erityisesti mantereen lähtösatamapalvelujen kehittämistyössä sekä ohjelmakokonaisuuksien rakentumisena eri puolille kaupunkia. Kumppanuus saaren hallinnoijan, Metsähallituksen kanssa tiivistyi entisestään vuoden aikana ja Vallisaaren näyttelytilojen käyttöön liittyvä lupaprosessi toteutettiin yhteistyös-

sä. Biennaalin asiakaspalvelukokonaisuutta rakennettiin asiakasprofileista kokonaiskonseptiin, hyödyntäen sidosryhmien osallistamista ja palvelumuotoilua.

Digiohjelman tavoitteena sujuva arki ja saavutettavat palvelut

Toimialan digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen käynnistyi toukokuussa 2019. Osana ohjelmaa toimialalle perustettiin uusi, ainutlaatuinen digitaalisen kehittämisen organisaatio, Ratkaisutoimisto. Ratkaisutoimisto tehostaa digitaalisen muutoksen toteuttamista toimialalla tarjoamalla lisäresursseja, mutta ennen kaikkea vahvistamalla läpi koko organisaation osaamista, johtamista ja yhteistyötä digitalisaatioon liittyen. Toimiston neljä avainhenkilöä, ohjelmapäällikkö, johtava teknologia-asiantuntija, johtava käyttökemusasiantuntija ja osaamisen kehittämisen projektipäällikkö, aloittivat tehtävässään kesän ja syksyn aikana.

Syksyn aikana tehtiin toimialan digitalisaation ja osaamisen kehittämisen lähtökarttoitus, rakennettiin Ratkaisutoimiston ohjelmistokehityksen toimintamallit, kilpailutettiin tarvittavat asiantuntijapalvelut (ohjelmistokehitys, design, tekninen arkkitehtuuri) sekä muodostettiin yhteistyöfoorumit muun muassa Ratkaisutoimiston projektipäälliköiden ja tuoteomistajien välille.

Digitaalisten palveluiden kehittämisessä keskityttiin kaupunkiyhteisen Helsinki-profiilin ja siihen ensimmäisinä liitettävien Vene Helsingissä -sovelluksen ja nuorten digitaalisen jäsenkortin kehittämiseen. Lisäksi suunniteltiin ja kehitettiin Varaamo-tilavarausjärjestelmää, Kulttuurin kummilapset -verkkopalvelua, Tapahtumat-verkkosivustoa ja ohjelmistokehityksen ympäristöä (devops) sekä kaupunkiyhteisen käyttöliittymäsuunnittelun työkalupakkia, Helsinki Design Systemiä yhteistyössä kaupunginkanslian ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Digitalisaatio-ohjelmassa keskeisenä tavoitteena on toimintatapojen uudistuminen

ja henkilökunnan osaamisen kehittäminen. Osaamisen kehittämisen päätoimenpiteenä 2019 oli Teams-järjestelmän käyttöönotto. Vuoden aikana Teamsin ja laajemmin O365:n 150 käyttöönottokoulutuksessa oli noin 2 000 osallistujaa. Digilähettilästoiminta käynnistettiin helmikuussa 2019 tukemaan uusien työtapojen ja digitalisaatio-ohjelman tavoitteiden toteutumista läpi koko organisaation. Digilähettiläät kouluttavat jatkossa uusia digitaalisia työskentelytapoja omissa työyksiköissään ja tukevat kuvalaisia niiden käytössä, omien töidensä ohella. Lähettiläitä oli mukana toiminnassa yli 60 henkilöä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella kehitettiin Harrastuspassi-mobiilisovellusta sekä kaupungin innovaatorahaston rahoituksella merellisen Helsingin palvelut kokoavan sovelluksen prototyyppi, ahti.app. Digitalisaatio-ohjelman ensimmäinen julkaisu sovellus, keskustakirjasto Oodin verkkosivut, voitti Finnish Web Awardsin Gold-palkinnon.

Kuva: Charles Pauly ja Lauren Cliffe, Helsinki Marketing

Kirjastolla ennätystäyteinen huippuvuosi

Vuosi 2019 oli Helsingin kaupunginkirjastolle monessa mielessä huippuvuosi. Vuoden avoinna olleen keskustakirjasto Oodin imussa kaikkien kirjastojen käynti- ja kävijäennätykset rikkoutuivat, lainamäärät kasvoivat ja asiakkaat hankkivat kirjastokortteja ennätysmäärän.

Keskustakirjasto Oodi avattiin joulukuussa 2018, ja se kohosi hetkessä yhdeksi kaupungin näkyvimmistä kansainvälisistä puheenaiheista. Sen saaman huomion myötä kasvoi kiinnostus myös kaupungin 36 muun kirjaston palveluihin ja se näkyi tilastoissa: kirjastokäyntien määrä kasvoi 39 % ja oli yli 9 miljoonaa, lainoja kertyi 9,4 miljoonaa ja verkkokäyntejäkin 12,9 miljoonaa. Uusia kirjastokortteja hankittiin enemmän kuin koskaan ennen yhdessä vuodessa: lähes 47 000 kappaletta.

Vaikka käynneistä 3,1 miljoonaa kohdistui Oodiin, monien lähikirjastojenkin käyntimäärät ja lainojen määrät kasvoivat jopa kymmenillä prosenteilla niissä tehtyjen toimenpiteiden ansiosta. Esimerkiksi Malminkartanon ja Paloheinän kirjastoissa raikastettiin ilmettä, lisättiin viihtyisyyttä ja monipuolistettiin tilankäyttöä purkamalla massiiviset palvelutiskit, uusimalla lasten alueet ja varustamalla varattavia tiloja asukkaiden työskentely- ja kokoontumistarpeisiin.

Päivittäistavarakaupan kyljessä olevan Mounulan kirjaston ja loppuvuonna 2018 kaupakeskuksessa avatun Laajasalon kirjaston suosio säilyi korkealla tasolla. Laajasalon kirjasto veti ensimmäisenä toimintavuote-

naan väkeä jopa niin, että sille omistetut 500 neliömetrin tilat osoittautuivat ahtaiksi.

Perinteinen kirjasto ja e-kirjasto palvelivat rinta rinnan

Kaupunginkirjaston kokoelmiin hankittiin aineistoa yhteensä 149 000 nidettä, eli kirjoja, av-, musiikki- sekä digitaalista media-aineistoa. Hankinnan painopistettä kohdistettiin erityisesti lastenaineistoon, hankinnoista 42 % lasten ja nuorten aineistoa, 53 % oli aikuisten aineistoa ja 5 % kohdistui musiikkiaineistoon. Helsingin kaupunginkirjaston kokoelmissa oli vuoden lopussa yhteensä noin 1,9 miljoonaa nidettä.

Kertomusvuosi osoitti, että digitalisoituvaa maailmaa ei vie kirjastoilta asiakkaita tai kumppaneita, vaan päinvastoin, se on tuonut heitä lisää sekä lähipalvelujen että verkkopalvelujen pariin. Esimerkiksi äänikirjalatausten määrä kasvoi 84 % ja digilehtien latausten määrä 97 % eli lähes tuplaantui osin huhtikuussa käyttöön otetun etäkätöisen kotimaisten aikakauslehtien palvelun eMagzin ansiosta.

Kirjaston digitalisaatioharppauksista kertoo myös takatiloissa käyttöön otettu robotiikkaa

ja keinoälyä hyödyntävä oppiva logistiikkaohjelmisto IMMS, jonka ohjaamana luettavaa, katseltavaa ja kuunneltavaa lajitellaan eri kirjastoihin sen mukaan, mikä niiden meneki kussakin kirjastossa on. Kysynnän mukaan liikkuva kaikkien kirjastojen yhteinen ”kelluva kokoelma” osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys LOGY ry palkitsi kaupunginkirjaston logistiikkahankkeen vuoden logistiikkatekona.

Vuoden kirjastokunta tuki lukemista ja laajensi lainattavien tuotteiden valikoimaa

Kumppaneiden kanssa toteutettiin uusi, kätevä palvelu, jossa Helmet-kirjastokortilla saa lainaksi kausikortteja urheilu- ja kulttuuritapahtumiin. Tämä helsinkiläinen innovaatio levisi nopeasti myös muihin Suomen kaupunkeihin ja herätti myös kansainvälistä kiinnostusta. Kaiken uuden ohella kirjastossa tehtiin onnistuneesti työtä myös sen kirjaston perinteisimmän tehtävän, eli lukemisharrastuksen edistämisen eteen. Tästä on osoituksena Helsingin lokakuussa Kuntaliitolta saama Vuoden kirjastokunta -palkinto. Palkinto myönnetään ”monipuolisesta työstä lukemisen edistämiseksi”.

Uutta kehiteillä koko ajan

Uutta kirjastoa ja sen palveluita kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa jatkuvasti. 1-vuotispäivän aikoina avattiin Oodin käyttäjille jälleen Unelmien puu, johon kerätään palautetta ja kehittämisehdotuksia. Tähän mennessä eniten asiakkaat ovat toivoneet uusia harrastekerhoja.

Kirjastojen valtakunnalliset kehittämispalvelut – palveluja kansalaisille, tukea ammattilaisille

Helsingin kaupunginkirjasto hoitaa paikallisten palvelujen lisäksi myös kirjastolais- sa määrättyä valtakunnallista kirjastojen

kehittämistehtävää, jonka rahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Yksikkö tuottaa palveluja sekä asiakkaille että kirjastoalan ammattilaisille. Vuonna 2019 sen verkkopalveluilla oli yhteensä 6,2 miljoonaa asiointikertaa.

Asiakkaiden verkkopalvelu- suosikkeja

Kysy kirjastonhoitajalta: kysy mitä vaan, niin joku vastaajaringin 88 kirjaston 233 kirjastoammattilaisista hakee sinulle vastauksen. Kertomusvuonna 20 vuotta täyttänyt palvelu tuotti yli 6 600 vastausta ja siellä pidettiin yli 2 miljoonaa istuntoa.

Kirjasampo, kirjallisuudenystävän aarreaitta: vuonna 2019 uusien käyttäjien määrä kasvoi 16 % ja kansikuvahaun käyttö 44 %.

Videopalvelu Kirjastokaista: lähetti huikeat 25 suoralähetystä, joista kaikista on saatavilla leiketallenteet. Videoita katsottiin eri alustoilla noin puoli miljoonaa kertaa. Kasvua oli myös Facebook-katseluissa ja seuraajien määrässä.

Kansainvälistä kirjastomarkkinointia ammattilaiskanavalla

Englanninkieliset Libraries.fi-sivut lanseerattiin ulkomaalaisia kirjastoammattilaisia ajatellen. Sivuilla markkinoidaan suomalaista kirjastolaitosta ja vastataan siihen, miksi Suomessa on maailman parhaat kirjastot.

Kirjastoammattilaisille digiosaamista koskeva suositus

Kertomusvuonna käynnistyi yleisten kirjastojen digihanke, jossa kehitetään Suomen kirjastojen henkilöstön digiosaamista, edistetään digituen tarjoajien toimintaverkoston tuntemusta ja yhteistyötä alan toimijoiden välillä. Ensitöiksi laadittiin mm. määrittely kirjaston asiakaspalvelussa tarvittavista digitaistoista sekä julkistettiin Digiopastus-sivusto.

Parhaita hetkiä lähikirjastoissa

Yli **880**

ääneenlukuhetkeä ikäihmisille. (Hakeutuvat palvelut)

Rikhardinkatu

Kirjasto järjestää sven- gaavat Jouhikkojamit.

Itäkeskus

Ministeri Maria Ohisalo vieraillee kirjastossa kesäkuussa.

Pukinmäki

Lukupiireistä innostutaan Puksussa.

Töölö

Seagullien ja Jokereiden lainattavat kausikortit saapuvat kirjastoon.

Kallio

Ukulele-ryhmä musisoi innokkaille kuuntelijoille Kalliolla.

Maunula

Alueellisella yhteistyöllä toteutetaan lasten lauantaipäivätoimet.

Pasila

Musiikin kuuntelupiirit jammailevat Pasilassa.

Kontula

Ekaluokkalaisten ikiomaa juhlaa vietetään Kontulassa.

Mukana kehittämässä Finna.fi:tä

Finna.fi-yhteistyö oli Kansalliskirjaston kanssa tiivistä, ja vuonna 2019 valtakunnalliset kehittämispalvelut oli tiiviisti mukana strategiatyössä ja visioimassa tulevaisuuden Finna.fi:tä. Kirjastot.fi -sisältöjä on tuotu laajalti rajapintojen, syötteiden ja upokkeiden kautta Finna.fi:n verkkokirjastojen käyttöliittymiin.

Oodi – the Public Library of the Year

Toimintavuoden alussa juuri avattu Oodi oli vielä osittain keskeneräinen rakennus, ja esimerkiksi studiotekniikkaa ja laitteita asennettiin pitkin vuotta. Vuoden lopussa, joulukuussa, asennukset saatiin valmiiksi ja kaikki talon loputkin palvelut otettiin käyttöön.

tapahtumasarjoina. Kirjallisuustapahtumia ja lastentapahtumia tuotettiin paljon myös kirjastohenkilöstön voimin. Erilaisia tapahtumia järjestettiin yli 7 000, joissa kävi 300 000 osallistujaa. Kirjasto myös verkostoitui myös Töölönlahden toimijoiden ja Kansalaistorin ympärillä toimivien kulttuurilaitosten kanssa.

Oodin ensimmäisten aukiolokuukausien kävijämäärät olivat paljon odotettua suuremmat. Toinen suuri kävijäaalto koitti heinäelokuussa, kun matkailijat löysivät uuden kirjaston. Oodista tuli kaupungin käyntikortti, jota esiteltiin myös korkean tason vieraille: hallitusohjelma julkistettiin Oodissa, Suomen EU-puheenjohtajakauden avajais- ja päätöstilaisuudet pidettiin Oodissa, siellä vieraili myös suuri joukko komissaareja ja virkamiehiä.

Loppusyksyllä kävijämäärät tasaantuivat, mutta kävijät viipyivät talossa aiempaa pidempään, yleensä tunteja kerrallaan. Talon käyntiluvut olivat koko vuoden hyvin korkeat, mittareihin kertyi päivittäin keskimäärin yli 9 000 käynnin lukema.

Vuoden mittaan Oodi sai runsaasti erilaisia palkintoja, joista erityisen merkittävä oli kirjastoalan maailmankonferenssissa saatu Public Library of the Year Award -palkinto.

Tapahtumia talossa järjestivät ennen muuta kumppanit sekä kertaluonteisesti että

165 520
osallistujaa
tapahtumissa

655 393
ensilainaa

1 170 299
lainaa ja lainojen
uusintaa
yhteensä

596
kirjastolaisten
opastus-
kierrosta

9 979
osallistujaa
opastus-
kierroksilla

20 490
uutta
kirjastokorttia

3 150 454
käyntiä

Kulttuurin kentällä koettavaa kaikille

Kaupungin monipuolinen kulttuuripaletti tarjosi nähtävää, kuultavaa ja koettavaa kaiken ikäisille ympäri kaupungin. Tuleviksi vuosiksi avattiin kulttuurin ovia uusien sukupolvien edustajille ja suunniteltiin uutta taiteen eri sektoreilla.

Kulttuurikeskusten ja Savoyn suosio kasvoi

Kaupungin kulttuurikeskuksissa järjestettiin vuoden aikana yhteensä 2 226 tapahtumaa. Toiminnan täyteinen vuosi sai kruununsa, kun sen päättyessä saavutettiin uusi kävijäennätys: 874 000 kävijää. Myös Savoy-teatteri ylsi kävijäennätykseen.

Niin ikään taidekasvatukseen osallistujamäärät kasvoivat. Lapset ja nuoret osallistuivat viime vuonna kulttuurikeskusten taidekasvatukseen yhteensä 132 442 kertaa, mikä on 18,5 % enemmän kuin vuonna 2018.

Annantalossa satoja tapahtumia pihapiiriä myöten

Vuoden keskeisin ohjelmasisältö oli Tulevaisuuslaboratorio, joka toteutettiin yhteistyössä Tulevaisuuskoulun kanssa. Laboratorio oli kaikenikäisille tarkoitettu taiteellinen ja kokemuksellinen tulevaisuuksien tutkimisen tila, johon tutustui vuoden aikana 51 500 kävijää. Joulukuussa julkaistiin tapahtumaan liittyvä esikoululaisten ja alakoululaisten kasvattajille suunnattu ”Taiteiden tulevaisuuksiin” -opas.

Syksyllä Annantalossa juhlittiin Taideneuvolan 10-vuotista taivalta Hohtoa, hiletä ja meininkiä! -työpäjäpäivässä ja pidentämäl-

lä taideneuvolakautta. Lisäksi Annantalo järjesti kaksi Helsingin kulttuurikasvatuksen foorumia sekä ”Sanoista tekoihin” -seminaarin, jonka teemana oli Taide-voimaa varhaiskasvatukseen. Helsingiläiset 8-luokkalaiset tutustuivat taiteeseen Taidetestaajat-hankkeessa.

Annantalon kesätoiminnassa oli mukana 21 604 osallistujaa. Kesätoiminta koostui työpaajoista, lyhytkursseista, esityksistä, tapahtumista ja viljelytaloista (11 604 osallistujaa). Osana Suomen EU-puheenjohtajuuskauden Kesäpäivä Töölönlahdella -avajaistapahtumaa toteutettiin 8.7.2019 monitaiteellinen teoskokonaisuus Jylhä (10 000 osallistujaa).

Kulttuurikeskus Caisa suosittu kulttuurisen moninaisuuden edistäjä

Kulttuurikeskus Caisan ohjelmistossa tuotiin esille ajankohtaisia teemoja eritaustaisten, kielisten, sukupuolisten, ikäisten taitelijoiden ja opettajien toteuttamana.

Caisan galleriassa keräsi helmikuussa suosiota taiteilija Alexander Reichsteinin installaatio Alma Terra. Kalliolaiset taitelijat

Taidetta ja tapahtumia Annantalossa

57 837

kävijää

180

kulttuuri ja
taide-
tapahtumaa

74

kurssia

12

näyttelyä

Musiikkia ja juhlaa Kulttuurikeskus Caisassa

Tapahtumat
ja taideopetus

330 kertaa
21 751 tuntia
128 463 kävijää

4 010

ala-koululaista
5x2-kursseilla

1 120

0–18-vuotiasta
vapaa-ajan-
harrastajaa

pitivät galleriassa kaksi ryhmänäyttelyä. Media- ja yleisöhuomiota herätti Lupta Femeilor -näyttely, jossa romanikerjäläisnaisten tarinoita tuotiin esille valokuvien kautta. Vuosi päättyi yhteistyöavauksella Poikien Talon kanssa: sen Kameraklubin ensimmäinen näyttely pidettiin Caisassa.

Esityssalin puolella tarjottiin sirkusta, teatteria, nykytanssia, musiikkia, runoutta ja stand-up komiikkaa. Vuoden aikana nähtiin 11 kantaesitystä, joista osa eri kielillä, kuten arabiaksi, venäjäksi ja englanniksi. Sekä Sali että auditorio olivat useiden vuokralaisten käytössä, ja niissä pidettiin erilaisia esityksiä, seminaareja ja koulutuksia pitkin vuotta. Yhteensä esityksissä vieraili 8 216 henkilöä.

Pienimmät tilat olivat helsinkiläisten järjestöjen käytettävissä kuorotoimintaan, elävän mallin piirustukseen, kulttuurikerhoille ja kokousten pitämiseen. Kursseihin ja muihin tilaisuuksiin osallistui 3 965 henkilöä.

Caisa mukana monessa:

- Sacred Musicissa toista kertaa
- uutta yhteistyötä Liikkeellä Marraskuussa – sekä URB -festivaalien kanssa
- uusia konsepteja, kuten Hauskat Lähiöilmiot -stand-up illat
- osatuottajana One World, One Stage -tribute to the Queen of Soul Aretha Franklin ja Middle East Orchestral Night -tapahtumissa

Auditoriossa toteutettiin New Cinema New Talents -elokuvasarjaa, ja luokkatiloissa järjestettiin 5x2 -taideopetusta kaikkiaan 50 kurssia 1 851 koululaiselle. Taaperoiden taidetuokioissa kävi lähes 600 pienokaista perheenjäsenenä.

Caisa järjesti lisäksi Helsingin Kiinalaisen uuden vuoden juhlan Kansalaistorilla ja Oodissa yhteistyössä Pekingin kaupungin ja Suomi-Kiina-seuran kanssa. Vuonna 2018 Suomen kansalaisuuden saaneita helsinkiläisiä juhlistettiin Caisan järjestä-

mänä Kaupungintalon juhlasalissa. Tilaisuutta isännöi pormestari. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 22 598 henkilöä.

Savoy-teatterilla kaikkien aikojen kävijäennätys

Savoy-teatterin käyntimäärä kasvoi uuteen ennätykseen: 120 100 käyntiä. Vuosi oli muutoinkin Savoy-teatterille menestyksellinen: ensi kertaa järjestetty Savoy JAZZFest keräsi salit täyteen ja sai kriitikoilta loistavat arvot. Muita yleisömenestyksiä olivat mm. maailmanmusiikkikonsertit, joiden esiintyjinä olivat The Mystery of Bulgarian Voices ja Gisela João, Fado Flamenco -esitykset, UMO Helsinki Jazz Orchestran lounaskonsertit sekä kotimaisten artistien Juha Tapion ja Anneli Saariston konsertit. Yhteensä Savoy-teatterin ja sen ylläpitämän Espan lavan tapahtumissa kävi viime vuonna 220 840 henkeä, kun vuonna 2018 yhteisluku oli 205 463 (Savoy 81 613, Espan lava 123 850).

Stoassa vietettiin yhteisöllistä vuotta

Stoassa järjestettiin 2019 useita isoja yleisötapahtumia, joissa Itä-Helsingin asukkaat pääsivät osallistumaan taiteen ja kulttuurin tekemiseen. Yhdessä mm. tehtiin Idän tarinalyhty -valoteoksia, järjestettiin naapuruston ulkoilmabrunssi, suunniteltiin aukion avajaisten ohjelmistoa ja tanssittiin sisällä ja ulkona. Kulttuurikeskuksen eri palvelujen välistä yhteistyötä vahvistettiin palvelumuotoiluhankkeen myötä.

Stoan aukio avattiin peruskorjauksesta toukokuussa. Aukiosta tuli nopeasti Itä-Helsingin yleisötapahtumien sydän, jossa vietettiin niin Helsinki-päivää kuin Taiteiden yötäkin. Avajaiskaudella aukiolla järjestettiin 42 tapahtumaa, joihin osallistui 7 640 helsinkiläistä.

Stoan ohjelmistossa kärkeä loistivat kansainvälisesti korkeatasoiset nykytanssifestivaalit Sivuaskel ja Liikkeellä marraskuussa

sekä kotimaiset nykytanssin ensi-illat mm. Alpo Aaltokoski Companylta ja Kinetic Orchestralta. Nykysirkuksen ohjelmistossa taituroivat tunnetut kotimaiset huiput ja musiikin ystäville löytyi ohjelmistoa Kaj Chydeniuksen lempeistä klassikoista Paperi T:n uuden polven vihaiseen rakkauslyriikkaan.

Kauhua kakaroille -perhetapahtuma villitsi pienet ihmiset marraskuussa. Kaikille avoimilla itsenäisyyspäivän etkoilla, jossa tanssitiin, juotiin kakkukahvit ja tunnelmoitiin Stoan oman ”housebändin”, maahanmuuttajien Opi suomea laulaen -kuoron esitystä.

Stoan toimintavuoteen sisältyi kaikkiaan 284 tapahtumaa, 117 taidekasvatuskursseja ja 22 taidenäyttelyä. Kävijöitä Stoan tapahtumissa vuoden aikana oli kaikkiaan 162 268.

Malmitalo vietti 25-vuotisjuhlaa

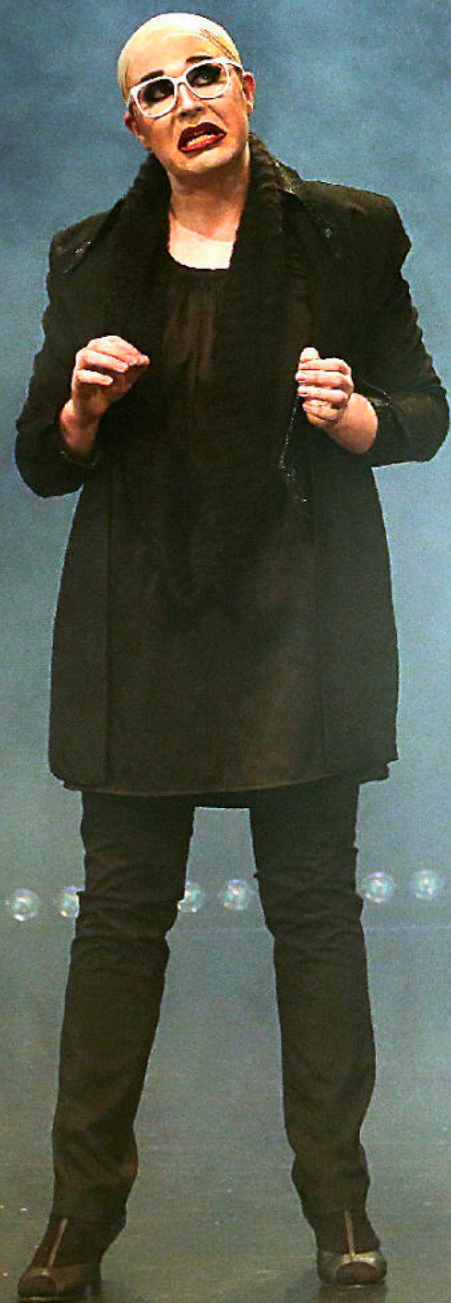
Malmitalo juhli 25-vuotispäiviään monipuolisella ohjelmistolla. Varsinainen juhlasonkitiivistyi kaksiviikkoiseksi kulttuurin ja taiteen iltotulitukseksi syyskuussa. Suurin osa 25-vuotisjuhlan esityksistä oli loppuunmyytyjä, asiakkaat tyytyväisiä ja ylpeitä ”omasta” kulttuurikeskuksestaan. Juhlaviikot päättyivät huikeaan Mari Baric Companyn tuliteatteriesitykseen.

Malmitalon kaikki palvelut yksityisiä taidekouluja myöten osallistuivat yhteiseen palvelumuotoiluprosessiin. Palvelumuotoilussa valittujen kehittämiskohteiden työstäminen jatkuu 2020.

Malmitalon tapahtumiin osallistui 77 000 kävijää.

Vuotalossa paikallista taidetta ja piha-alueen suunnittelua

Myös Vuotalossa aloitettiin talon toimijoiden kesken palvelumuotoiluprosessi.

Vuotalon gallerian kevään prosessinäytelyssä vuosaarelainen Ruskeisiin tyttöihin lukeutuva taiteilija Caroline Suinner kokosi yhteen itähelsinkiläisten moninaiseen ulkonäköön liittyviä kokemuksia turvallisen tilan kautta. Syksyllä tehtiin osallistava Placemaking-selvitystyö Vuotalon piha-alueesta tulevaa kaavamuutosta ajatellen. Syksyn unohtumattomiin tuotantoihin kuului Pariisin kevät -yhtyeen konserttievailu.

Vuotalon 282 tapahtumassa oli yhteensä n. 52 000 kävijää, joista näyttelykävijöitä 24 000.

Kanneltalossa esillä kantaesityksiä

Kanneltalossa panostettiin vuonna 2019 kotimaisiin kantaesityssarjoihin sekä kiinnostavaan vierailuohjelmaan. Vuonna

2019 ensi-iltansa saivat muun muassa kirjailija Heikki Turusen ja säveltäjä Kaj Chydeniuksen Hämärätunnin Romeo, Myllyteatterin Viisi tapaa olla vapaa, Ninni Perkon Yhteinen iho ja OperArte ry:n Carmen suviyössä -nykyooppera.

Kanneltalon kahvilan stagella järjestettiin säännöllisesti konsertti-, esitys-, luento- ja työpajatoimintaa. Stagella pidettiin 57 esitystä, joita seurasi 4 365 katsojaa.

Kanneltalon sisääntuloaulan ilmettä ja viihtyisyyttä päivitettiin mm. uusimalla sohvaryhmiä, valaistusratkaisuja ja aula-tilan akustiikkaa.

Kanneltalon 253 tapahtumassa oli 62 000 kävijää, joista näyttelykävijöitä 32 000. Esitysten painotus oli teatterissa ja sirkuksessa, musiikissa ja elokuvassa ja tanssissa. Taideopetuksen oppilasmäärä oli 1 378.

HAM uuden edessä

Helsingin kaupunginmuseo toteutti näyttävästi perustehtäväänsä, valmistautui mahdollisiin organisaation hallintomallia koskeviin muutoksiin ja suunnitteli jotain aivan uutta: kansainvälisen luokan kuvataidetapahtumaa, Helsinki Biennaalia.

HAM oli jälleen Kiasman, Ateneumin ja Amos Rexin jälkeen Suomen neljänneksi kiinnostavin taidemuseo. HAMin näyttelyt ja oheistapahtumat vetivät Tennispalatsiin enemmän kävijöitä kuin edellisvuonna eli yhteensä 188 065 kävijää (2018: 170 359). Yleisön suosikiksi nousi huhtikuussa avautunut, Ellen Thesleff – Minä maalaan kuin Jumala -näyttely, joka toi esiin Thesleffin uraauurtavan ja kehittyvän taiteen lisäksi myös hänen elämänsä tapahtumia.

Esillä olivat myös puolalaisen taiteilijan Paweł Althamerin yksityisnäyttely sekä ajan-kohtainen Vanhuus-näyttely. Syksyllä nähtiin uuden näkökulman sotavuosien Helsinkiin avannut Mieliä – Helsinki 1939-1945, jonka HAM toteutti yhteisesti kaupunginmuseon kanssa.

Keskustelua sukupuolesta, erilaisista miesten ja naisten rooleista ja niiden rakentumisesta päivitti Sukupuolen sotkijat -näyttely. HAMin kokoelmat olivat esillä monissa HAMin näyttelyissä (78 teosta). HAM galleriassa esiteltiin avoimeen hakuun perustuen seitsemän nykyaikaisen taiteilijan näyttelyt. Tennispalatsissa nähtiin vuoden aikana kaikkiaan 14 näyttelyä ja toteutettiin 458 näyttelyopastusta ja 227 työpajaa. HAMin verkkosivuilla vieraili 310 972 kävijää.

Kuppi kuumaa, Ohikulkijalle ja muita julkisia taideteoksia

Taidemuseon omissa julkisen taiteen hankkeissa jatkettiin Baanan taideohjelmaa: Lapinlahden alikulun kohdalla julkistettiin Mark Niskasen ja Jani-Matti Salon kineettinen valoteos Ohikulkijalle. Vuosaaren Kahvikort-

teliin valmistui Antti Immosen veistoskokoelma Kuppi Kummaa, joka viittaa kahvipahtimostaan tunnetun alueen historiaan.

Prosenttirahateoksia valmistui 10 kappaletta, niitä aloitettiin 18 ja aiempina vuosina aloitettuja, keskeneräisiä prosenttirahahankkeita oli käynnissä 25 kpl. Lahjoituksena vastaanotettiin ruotsalaisen taiteilijan Eva Langen teos USKO TOIVO RAKKAUS, joka sijoitettiin Erottajan aukiolle. Julkisia taideteoksia konservoitiin ja korjattiin myös mittavasti.

HAMin kokoelmatoiminnassa toteutettiin 15 kaupungin kohteeseen 107 taideteossijoitusta. Yksi näkyvimmistä sijoituksista oli Laila Pullisen veistos Kevät ihmisessä, joka installoitiin Musiikkitaloon rakennuksen kulmaan.

Kertomusvuoden aikana HAMin kokoelmista lainattiin 43 taideteosta 16 eri kohteeseen pääosin kotimaisille näyttelyjärjestäjille, mutta myös Japaniin Tokion lähelle avattuun Muumipuiston Kokemus-museoon ja Koreaan Busan Museum of Artiin.

Yhteistyöhanke Helsingin yliopiston taidehistorian opetuksen kanssa Otto W. Furuohjelmien taidekokoelman tutkimukseksi jatkui ja opiskelijoiden harjoitustöiden tuloksia julkaistiin HAMin verkkosivuilla. Kokoelmahallintajärjestelmän uusimisen hanketta jatkettiin yhdessä kaupunginmuseon ja toimialan kanssa.

HAM-selvityksellä vaihtoehtoisia tulevaisuudennäkymiä

Helsingin taidemuseon tulevaisuutta koskeva selvitys ”Helsingin taidemuseo HAMin

tulevaisuus – HAMin toimintakonsepti, organisaatiomalli ja tilaratkaisu”, luovutettiin pormestari Jan Vapaavuorelle 6.8.2020. Selvitystyötä tehtiin lokakuussa 2019 nimehtyn ohjausryhmän johdolla. Tehtävänä on selvittää HAMin organisointia joko säätiö- tai muuhun yhteisömuotoon tai HAMin toimintaa nykyistä itsenäisemmin osana kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa. Lisäksi selvitetään HAMin tehtäviä sekä sen vaihtoehtoisia sijaintipaikkaa, joista ensisijainen vaihtoehto on Suvilahden kaasukellot.

Vuoden 2020 huipputapahtuman Helsinki Biennaalin tuotantotyö vauhtiin

Helsinki Biennaali on kaupunkistrategiaan sisältyvä hanke, jonka tuotantotyö käynnistyi varsinaisesti vuoden 2019 alussa HAM Helsingin taidemuseon projektina. Vuoden päätavoitteet Biennaalin taiteellisen sisällön valmistumisesta ja kansainvälisen näkyvyyden edistämisestä toteutuivat. Biennaalista lisää sivulla 21.

Kaupunginmuseo ylsi kävijäennätykseen

Vuosi 2019 oli kaupunginmuseolle jälleen menestyksellinen. Museo saavutti uuden ennätyksen sekä kokonaiskävijämäärässä (481 208 kävijää) että Aleksanterinkadulla sijaitsevassa lippulaivassa (368 261 kävijää). Sederholmin talossa sijaitseva lippulaiva oli Suomen toiseksi suosituin museo. Asiakastytyväisyyden keskiarvo oli 4,4 ja nousi hiukan edellisestä vuodesta (4,34).

Lasten kaupunki säilytti huikean suosionsa leikki-ikäisten kohtaamispaikkana. Museon vaihtuvien näyttelyiden kerroksessa Ne-losessa oli tarjolla kolme näyttelyä: Pelko, Toista mieltä! ja Pullopostia Kurvista. Hakasalmen huvilassa avattiin lokakuussa Helsingin taidemuseo HAMin kanssa toteutettu yhteistyönäyttely Mieliä – Helsinki 1939–45, jonka toinen osa avautui samanaikaisesti Tennispalatsissa.

Kaupunginmuseolla ystäviä myös Finna.fi:ssä

Opastettujen ryhmäkävijöiden määrä kasvoi 31 %:lla. Kaikkiaan 1 428 opastetussa ryhmässä oli 25 461 osallistujaa. Museopedagogialla tuettiin Helsinkiin muuttaneiden kotoutumista. Museo osallistui aktiivisesti kaupungin Liikkuvat- ja Senioritätverket -verkostoihin sekä Tänään kotona -hankkeeseen.

Museossa toimineet 53 vapaaehtoista työskentelivät yhteensä 1 103 tuntia museomummoina ja -vaareina, työpajatovereina, kuvakummeina ja kuvaussakissa sekä Adoptoi monumentti -toiminnassa.

Museon suosittujen verkkopalveluiden (Finna, [Helsinkivia.fi](https://helsinkivia.fi) ja HRI) käyttäjämäärä oli 4 366 230 ja tavoitetaso (3 400 000) ylittyi 28 %:lla. Finnassa Helsingin kaupunginmuseo oli kolmanneksi suosituin aineiston tarjoaja.

Kokoelmat täydentyivät kahdella historiallisella valomainoksella

Kokoelmat ovat kaupunginmuseon toiminnan perusta. Niiden avulla dokumentoidaan Helsinkiä ja helsinkiläistä kulttuuriperintöä nykyisille ja tuleville kaupunkilaisille. Kokoelmat karttuivat mm. kahdella kaupunkikuvas-ta tutulla valomainoksella, joista ensimmäinen on olympiavuodesta 1952 asti Forumin kulmassa toimineesta Ajatar -muotiliikkeestä ja toinen Suomen ensimmäisestä tex mex -ravintola Cantina Westistä.

Lausuntoja laadittiin ennätysmäärä ja museolain muutoksiin valmistauduttiin

Museon kulttuuriympäristötyö Helsingissä ja keskisellä Uudellamaalla on laaja-alaista viranomaisyhteistyötä kuntien kaavoituksen ja rakennusvalvonnan sekä Uudenmaan Ely-keskuksen kanssa. Kaupunginmuseo laati ennätyselliset 744 lausuntoa ja muistiota kulttuuriympäristöstä ja rakennusosuudesta sekä muinaisjäännöksistä.

Museon taloudessa Hakasalmen huvilan lipputulot ja museokaupan tuotot ovat keskeisessä osassa. Museon julkaisema Helsingin jugend -arkkitehtuurioapas oli yksi vuoden myyntimenestyksiä ja siitä on otettu jo 3. painos.

Vuoden aikana museo valmistautui 1.1.2020 voimaan tulevan uuden museolain aiheuttamiin muutoksiin. Kaupunginmuseo hyväksyttiin vastamaan vuoden 2020 alusta Keski-Uudenmaan alueellisen museotoiminnan edistämisen- ja kulttuuriympäristötehtävistä.

Kaupunginorkesteri valloitti Eurooppaa ja konsertoi kotikulmilla

Helsingin kaupunginorkesterin toimintavuosi 2019 jatkui edellisenä syksynä alkaneen teeman eli angloamerikkalaisen musiikin parissa. Huhtikuussa orkesteri suuntasi kiertueelle Keski-Eurooppaan ja konsertoi Saksassa, Hollannissa, Itävallassa ja Puolassa yhdessä ylikapellimestari Susanna Mälkin ja viulisti Pekka Kuusiston kanssa. Huhtikuussa julkistettiin konserttikauden 2019-20 italialaiseen musiikkiin keskittyvä ohjelmisto

Orkesterin ensimmäinen yhteinen levy ylikapellimestari Susanna Mälkin kanssa julkaistiin toukokuussa. Bartók-trilogian avaava julkaisu käynnisti samalla HKO:n yhteistyön BIS Recordsin kanssa.

Lokakuussa orkesteri esiintyi Belgiassa yhdessä Tero Saarinen Companyn kanssa. Konsertit Brysselin BOZAR-kulttuurikeskuksessa ja Bruggen Concertgebouwssa sekä tapahtumapäivä BOZARissa kuuluivat Suomen EU-puheenjohtajuuskauden kulttuuriohjelmaan. Joulukuussa HKO konsertoi Vuotalossa ja Kannelmäen kirkossa.

Kalenterivuoden 2019 aikana Helsingin kaupunginorkesteri järjesti Musiikkitalossa 44 sinfoniakonserttia. Viihdekonsertteja ja vastaavia järjestettiin 3 ja lastenkonsertteja 5. Omien sinfoniakonserttiensa lisäksi orkesteri esiintyi toimintavuoden aikana Helsingin juhlatuokioilla yhdessä Sinfonia Lahden kanssa; konsertissa kuultiin Arnold Schönbergin massiivinen teos Gurre-Lieder.

Etäkuulijoita yleisönä kotikatsomoissa

Kaupunginorkesteri tuotti 19 suoraa HKO Screen -konserttilähetystä, ja ne tavoittivat yhteensä n. 80 000 seuraajaa eli n. 4 200 seuraajaa/lähetys. (2018: 22 kpl, 77 546; ka 3524/lähetys). Seitsemän konserttia kuultiin

suorina lähetyksinä Yle Radio 1:ssä.

Musiikkitalon päälämpiössä järjestettävät Kohtaamisia-klubit vakiintuivat osaksi orkesterin toimintaa. AV-arkin ja Nykyaikaisen museo Kiasman kanssa vuonna 2018 käynnistettyä Visuaalinen alkusoitto -media-taideprojektia jatkettiin sekä kevät että syyskaudella 2019.

Suosittu Kummilapsitoiminta sai jatkoa

Vuonna 2012 alkanut Kummilapsiprojekti huipentui keväällä kuultuun Olipa kerran Pekka ja susi -konserttiin. Vuonna 2020 käynnistettyä uutta Kummilapsiprojektia alettiin valmistella osana Kulttuurin kummilapsen -hanketta. Osallistavassa taiteellisessa toiminnassa jatkettiin avointen kenraaliharjoitusten ja taitelijatapaamisten järjestämistä sekä tavoitettiin lapsia ja nuoria Juniorikonserttien ja Pienten alkusoittojen avulla.

Sinfoniakonserttien täyttöaste yli 90 %

Helsingin kaupunginorkesterin konsertteihin ja muihin esiintymisiin otti osaa vuoden aikana yhteensä noin 111 090 kuulijaa (v. 2018: 127 702). Vuonna 2019 sinfoniakonserttien täyttöaste oli 91,0 % (v. 2018: 92,3 %).

Hankkeita ja verkostoja

Töölönlahti-verkosto perustettiin kehittämään alueen kulttuuritoimintaa

Töölönlahden alueella toimivat kulttuurin ja liikunnan toimijat muodostivat yhteistyöskentelyn kehittämiseen tähtäävän verkoston. Verkoston käynnistämisen taustalla oli Taideyliopiston Arts Management -aineryhmän toimijoille toteuttama kyselyselvitys, jossa tunnistettiin näiden yhteisiä strategisia päämääriä ja toiminta-

mahdollisuuksia. Verkosto kokoontui viisi kertaa sekä pohjusti yhteistyöskentelyä erinäisillä työpajoilla. Kaupunkilaisille suunnatussa osallisuuskampanjassa kerättiin alueen käyttöön liittyviä toiveita. Verkoston jäsenet koostivat yhteistyössä ohjelmaa ja viestintää Helsinki-päivän, Taiteiden yön ja Oodin avajaisten yhteyteen.

RAI-järjestelmä auttaa suunnittelemaan kulttuuripalveluja

13 kunnan Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkosto sai Taiteen edistämiskeskukselta rahoituksen vuodeksi 2019. Vuoden aikana kehitettiin yhteistä toimintamallia ja strategiaa sekä alan käsitteistöä. Verkoston ja ikääntyneiden kulttuuri-oikeuksien tunnettuutta vahvistettiin niin valtakunnallisesti kuin kunnissa

paikallisesti. Sote-asiakkaan toimintakyvyn arviointiin kehitettiin RAI-järjestelmä, joka kokoaa asiakkaan kulttuurisen henkilöprofiilin, eli taustan, tarpeet ja toiveet. Profilia voidaan hyödyntää esimerkiksi sote-yksiköihin tuotettavan kulttuuritoiminnan suunnittelussa.

Tänään kotona

Helsingin, Tampereen ja Vaasan yhteisessä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Tänään kotona -hankkeessa edistettiin kotona asuvien iäkkäiden kulttuurisia oikeuksia ja osallisuutta kehittämällä uudenlaisia etäkulttuuripalveluita kotihoidon asiakkaille. Helsingin

osahankkeessa toteutettiin 14 erilaista taide- ja kulttuurisisältöistä pilottia, jotka koostuivat yhteensä 80 etälähetystä. Yhteistyökumppaneina olivat Metropolia AMK:n opiskelijat, Palvelukeskus Helsinki sekä Laajasalon kotihoito.

Kaikista vauvoista kulttuurin kummilapsia vuodesta 2020 lähtien

Kulttuurin kummilapset -toimintamalli valmistui. Sen mukaan jokaisella vuonna 2020 tai sen jälkeen syntyvällä helsinkiläislapsella tulee olemaan kummina taide- tai kulttuuritoimija, jonka kautta lapsi ja hänen perheensä saa henkilökohtaisen kosketuksen taiteeseen. Kummius jatkuu, kunnes lapsi menee kouluun. Toimintamallin taustalla ovat kokemukset

Helsingin kaupunginorkesterin kummilapsitoiminnasta. Mallia suunniteltiin yhdessä noin 30:n Helsingissä sijaitsevan kulttuuritoimijan kanssa ja yhteistyössä Helsingin äitiys- ja lastenneuvoloiden sekä varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden kanssa. Hankkeelle saatiin sen kolmeksi ensimmäiseksi vuodeksi rahoitus Jane ja Aatos Erkon säätiöltä.

100-vuotias liikuntatoimi täydessä vauhdissa

Helsingin liikuntatoimi vietti merkkipäivää täydessä työn touhussa. Sen tuloksena saavutettiin sekä kiitettävät asiakasmäärät että hyvä taloudellinen tulos.

100-vuotismerkkipäivää juhlittiin pitkin vuotta. Yksi juhlatapahtumista oli sadan vaikuttajajohdon nimeäminen urheilullegendoiksi. Ehdotuksia legendoiksi pyydettiin yleisökyselyllä, ja kyselyn vastauksia hyödyntäen urheilun ja liikunnan asiantuntijoista koostuva raati valitsi listalle päätyvät. Urheilijoiden lisäksi joukkoon valittiin liikuntavaikuttajia ja henkilöitä, jotka ovat jättäneet jälkensä muilla tavoilla helsinkiläiseen liikunta- tai urheiluhistoriaan.

Kesällä, 4.6–27.8., järjestettiin Liikuntapalvelut sata vuotta -kävelykierroksia Töölössä, Helsingin ja Suomen liikuntahistorian ytimessä. Kolmen kilometrin mittaisen kierroksen aikana osallistujat saivat kuulla asiantuntijaoppaan kertomana urheiluun liittyvää historiatietoa.

Vuonna 2019 liikuntapalvelut oli mukana, tukijana ja mahdollistajana monissa kansallisissa ja kansainvälisissä liikunta- ja urheilutapahtumissa. Toimialan palveluverkon suunnitteluperiaatteiden valmistelun yhteydessä luotiin yksityisten liikuntapaikkarakentamishankkeiden arviointimalli.

Helsinki oli myös mukana järjestämässä helmikuussa pidettyjä valtakunnallisia Liikuntatoimen neuvottelupäiviä, jossa esiteltiin pääkaupungin liikuntapalvelujen kehitystä ja palveluja.

Liikuntapaikoissa kirjattiin yli 8 miljoonaa käyntikertaa

Liikuntapaikkojen käyntikertojen määrä kasvoi yli sadallatuhanella ja ylitti kahdeksan miljoonan kävijän rajan. Hieno tulos saavutettiin, vaikka käyntikertojen määrään vaikuttivat vähentävästi Pirkkolan liikuntapuiston jäähallin purkaminen ja oikukas, varsinkin heinäkuussa kolea sää, joka laski maauintiloiden käyntikertoja 50 000:lla verrattuna lämpimän heinäkuun tulokseen.

Käyntimääriä kasvattivat puolestaan etenkin kenttien perusparannukset tekonurmipintaiksi jalkapallokentiksi tai tekojääkentiksi. Tekojääkentistä Laajasalon liikuntapuiston tekojää valmistui vuoden lopussa, mutta Lauttasaaren ja Jätkäsaaren liikuntapuistojen tekojääkenttien valmistumiset siirtyivät vuodelle 2020.

Liikuntapaikkojen käytön kasvu näkyi myös hyvänä taloudellisena tuloksena. Palvelun tuotot olivat 9 688 000 euroa ja kasvoivat edellisvuodesta ylittäen tulosbudjetin 322 000 eurolla. Kun toimintakuluissa alitettiin budjetoidut menot 809 000 eurolla, niin palvelun toimintakate oli 1 131 000 euroa budjetoitua parempi. Katetta tosin kohensi 600 000 eurolla Pirkkolan jäähallista perimättä jätetty kaupungin sisäinen vuokra.

Tulevina vuosina rakennuksiin merkittäviä satsauksia

Yksityisiä liikuntarakennushankkeita oli kaupungissa valmisteilla useita ja näistä Garden Helsinki oli suurin. Kaupungin strategiaohjelmaan kuuluvan Urhea-hallin rakentaminen käynnistyi, ja toimialan oman hankkeen, Jätkäsaaren Bunkkerin suunnittelua jatkettiin.

Töölön kisa-hallin peruskorjausta suunniteltiin yhteistyössä eri asiakasryhmien kanssa, ja Oulunkylän liikuntapuiston huoltorakennuksen ja jäähallin peruskorjausten suunnittelu aloitettiin asiakkaita osallistavalla tavalla.

Korvaavan jäähallin rakennuttamista Pirkkolaan valmisteltiin yhdessä jääurheilun edustajien kanssa. Uusi jäähalli saadaan Pirkkolassa käyttöön syyskaudella 2021.

Talin jalkapallohallin kosteusongelmat saatiin korjattua ja hallin matto sekä valot uusittua. Maunulan liikuntahallin peruskorjausta suunnitellaan.

Asiakastytyväisyyttä seurattiin NPS-suositeluindeksillä neljässä suuressa liikuntapaikassa, Töölön kisa-hallissa, Liikuntamylyssä, Pirkkolan ja Itäkeskuksen uimahalleissa. Näiden kohteiden asiakkaiden antama yhteensä laskettu koko vuoden suositeluindeksi oli hyvä 31/100.

Palvelussa tehty kehitystyö johti hyviin tuloksiin

Liikuntapaikat-palvelun asiakasprosessit ja sisäiset prosessit saatiin uuden organisaation toisena kokonaisuena toimintavuotena kuntoon. Tämä näkyy sekä talouden tunnusluvuissa että hyvänä asiakastytyväisyytenä. Jatkossa selvitetään tiloihin liittyviä prosesseja yhdessä kaupunkiympäristötoimialan kanssa.

Reippailua raittiissa ilmassa – laduilla, rannoilla, saarissa ja leirintäalueella

Talven 2018–2019 hiihtokausi oli lyhyt, mutta kokonaisuudessa keskiarvoa parempi. Alkupalvi 2019 oli lauha ja tammikuun puoleen väliin asti pääsi hiihtämään vain Kivikon hiihtohallissa ja Paloheinän vajaan 3 kilometrin tykkilumiladulla. Tammikuun puolenvälin jälkeen koko yli 200 kilometrin latuverkosto saatiin kunnostettua runsaan lumisateen ansiosta. Latuja tehtiin myös Kaivopuistoon sekä Lauttasaareen Tallbergin puistoon. Puistoihin tehdyistä tilapäisladuista saatiin paljon positiivista palautetta.

Alkupalvi 2019–2020 oli poikkeuksellisen lauha ja lumeton. Paloheinään valmistui talven kynnyksellä lumetusjärjestelmä, jonka avulla noin kilometrin reitti voidaan lumettaa suoraan lumitykein. Järjestelmän avulla saatiin noin 500 metrin tykkilumilatulatu avattua juuri ennen joulua. Kivikon Hiihtohallin avattiin latu hiihtäjille jo lokakuun alussa ja hallissa riitti hyvin kävijöitä lauhan alkupalven takia.

Uimarannoilla 165 000 käyntikertaa enemmän kuin edellisvuonna

Kesän uimarantakausi oli varsin hyvä. Ulkoilupalveluiden 26 uimarannalla ei saanut nauttia pitkistä helteistä, mutta verrattuna edellisvuoden runsasleväiseen kesään vedessä esiintyi vain kohtalaisesti sinilevää. Rannoilla kirjattiin lähes 750 000 käyntikertaa, joka on lähes 165 000 enemmän kuin edellisvuonna.

Kaunissaari ja ulkoilualueet houkuttivat säästä riippumatta

Ulkoilusaarien kävijämäärissä näkyi osittain vaihteleva sää. Säästä riippumatta ihmiset

löysivät kuitenkin mm. Kaunissaaren ja saaren mökit olivat vuokrattuna koko kesän, myös vierasvenesatamassa riitti hyvin veneilijöitä.

Ulkoilualueilla kesä oli vilkasta aikaa ja kävijöitä oli mukavasti niin Luukissa, Salmessa kuin Pirttimäessä. Lähteelän ulkoilualueella Kirkkonummella aloitti uusi yrittäjät Nature Events Oy. Niin retkeilijät kuin veneilijätkin olivat tyytyväisiä heidän uusittuihin palveluihinsa.

Rastila Camping aika ajoin tupaten täynnä Rastilan leirintäalueella vuosi oli erittäin hyvä. Yleinen trendi leirintämatkailussa on ollut nouseva ja se näkyi kävijämäärän suurena kasvuna. Kävijämäärä nousi noin 20 000:lla ja oli lopulta noin 111 000 kävijää. Kasvu alkoi näkyä jo alkuvuonna ja tahti jatkui koko vuoden. Kesän aikana koettiin useita päiviä, jolloin koko leirintäalue oli täynnä.

Laskennallisesti noin 111 000 kävijän leirintäalueen matkailukulutuksen taloudellinen vaikutus oli Helsingille lähes 15 400 000 euroa.

Veneilijöiltä hyvää palautetta uusituista laitureista ja uusista venepaikoista

Pienvenesatamissa uusittiin lukuisia laitureita, joihin niin veneseurat kuin veneilijät olivat tyytyväisiä. Kesällä ulkoilupalvelujen edustajat osallistuivat merellä tapahtuviin öljyntorjuntaharjoituksiin. Uivaan venenäytelyyn osallistuttiin rakentamalla lisää laituritilaa. Silakkasoutuihin toimitettiin laituri, ja Kauppatorille rakennettiin venepaikkoja Helsinki-Tallinna Racea varten.

Kuva: Maarit Hohen, Helsingin kaupunki

Tiloja koululaisille, liikunta-koutsausta henkilöstölle

Koulujen liikuntasalien omavalvontaa lisättiin edelleen toimialojen välisellä yhteistyöllä. Vuoden lopulla se oli käytössä jo yli 80 koulussa. Yhteensä vuoroja myönnettiin noin 150 koulun liikuntasaliin sekä 600 liikuntapalvelun omaan tilaan. Liikuntapalveluiden ja peruskoulutuksen yhteistyön tuloksena kaikissa Helsingin kouluissa käynnistyi syyskaudella harrasteaikakokeilu, joka mahdollistaa liikuntaharrastusten tarjoamisen kaikille helsinkiläisille lapsille ja nuorille omassa koulussa keskiviikkoisin heti koulupäivän jälkeen.

Lapsille ja nuorille suunnattuja hankkeita toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Hankkeiden tuloksena yhä useammassa varhaiskasvatuksen yksikössä ja leikkipuistoissa on liikunta tuotu osaksi lasten arkea.

Loppuvuoden aikana käynnistettiin myös ensimmäiset pienille lapsille ja perheille suunnatut, maksuttomat Perhehulinat, joita lisätään merkittävästi vielä vuoden 2020 aikana eri puolille Helsinkiä.

Uutta ja tuloksellista – henkilöstön liikuntakoutsaus

Työterveys Helsingin kanssa käynnistetyllä ja kaupungin henkilöstöön kohdennetulla liikuntakoutsautoimintamallilla saavutettiin erinomaisia tuloksia: yksilöllistä liikunta-neuvontaa annettiin jo pilottikaudella 119 terveytensä kannalta liian vähän liikkuvalla työntekijälle, ja heidän työkykynsä parani ja liikkuminen lisääntyi seurannan perusteella merkittävästi.

Uusien avausten lisäksi alueilla järjestettiin huikea määrä ohjattuja liikuntatunteja, liikuntainfoja ja liikuntapahtumia eri ikäisille helsinkiläisille niin vakinaisen liikunnanohjaustoiminnan kuin kuuden hankkeenkin toimesta.

Taloudellista tukea liikuntaa edistäville toimijoille

Toiminta- ja tilankäyttöavustuksia myönnettiin noin 340 helsinkiläiselle liikuntaseuralle ja eläkeläis- ja erityisryhmälle yhteensä 8 066 000 euroa. Helsinkiläisten yhdistysten, yritysten ja yhteisöjen järjestämää 44 liikuntapahtumaa avustettiin 76 900 eurolla.

Liikkumishojelman tavoitteita tuettiin myöntämällä 900 000 euroa matalan kynnyksen harrastuksia sekä liikkumista edistäville kymmenelle hankkeelle. Harrastus- ja liikku-mishankkeiden avustusprosessi toteutettiin liikunnan, nuorison ja kulttuurin kumppanuus-yksiköiden yhteistyönä.

Lisäksi tuettiin yhteensä 297 000 eurolla yhteistyösopimuksin 21 suurta liikuntapahtumaa ja kansainvälistä urheilukilpailua. Näistä suurimpia olivat muodostelmaluistelun MM-kilpailut, pikaluistelun nuorten maailman cup, uinnin Nordic Tour, suunnistuksen mc-sprinttiviesti, Helsinki International Horse Show, Helsinki City Running Day, Naisten kymppi ja Helsinki Cup.

Tulevaa suunniteltiin toimintaympäristön ehdoilla

Palveluita parannettiin asiakaslähtöisesti mm. digitaalisten asiakaspalvelun helppokäyttöisyyttä ja luotettavuutta kehittämällä. Kaupunkilaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi liikuntakurssien ennakkomyyntistä luovuttiin. Vene Helsingissä-projektissa edistettiin venepaikkavarausten varausjärjestelmämuudistusta.

Toimialan Liikuntaan aktivointi -palvelussa perehdyttiin palvelutarjonnan nykytilaan. Sen perusteella tehtiin lähivuosien suunnitelmia tarjonnan kehittämiseksi yhä paremmin palvelulle määriteltyä tehtävää, kaupunkistrategiaa ja yhteiskunnallista tilannetta vastaavaksi.

Nuoristyön alueellinen toimintamalli vahvistui

Nuorisopalvelukokonaisuuden vuoden 2019 isoja asioita olivat kulttuurisen nuoristyön toimintamallin uudistaminen, muutokset nuorten osallisuustoiminnassa, toiminnan tietoperusteisuuden vahvistuminen sekä Nuorisotyö Helsingissä (NUPS) prosessin käynnistäminen yhteistyössä nuorisotutkimusseuran kanssa.

Vuoteen vaikutti voimakkaasti myös useiden vuonna 2020 avautuvien uusien tilojen valmistelu sekä monitoimijainen työskentely kaupungin yhteisen nuorten syrjäytymisen ehkäisyn tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kulttuurisen nuoristyön toimintamalli muotoiltiin uudelleen

Helsingin nuorisotyössä korostuu alueellinen toimintamalli: Nuorisotyötä tehdään nuorten asuinalueilla ja siellä missä he luontaisesti liikkuvat. Vuoden loppuun asti helsinkiläinen kulttuurinen nuorisotyö toimi pääosin keskitettynä toimintona ja kulttuurisen nuorisotyön keskuspaikkana oli toimintakeskus Happi Sörnäisten rantatiellä. Vuoden aikana kulttuurisen nuorisotyön toimintamalli muotoiltiin uudelleen ja kaupungin ulkopuolelta vuokratusta Hapen kiinteistöstä luovuttiin vuoden päättyessä. Kulttuurisen nuorisotyön toimintojen sijoittumisessa eri puolelle kaupunkia huomioitiin alueelliset tarpeet, toimintojen saavutettavuus sekä kulttuurisen nuorisotyön luontaiset kumppanuudet, kuten eri alueilla sijaitsevat kulttuurikeskukset.

The Logbook vahvisti nuoristyön tietoperustaa

Nuorisotyön tietoperustaisuutta vahvistettiin ottamalla kaikissa nuorisopalvelukokonaisuuden toiminnoissa käyttöön uusi toiminnan tilastoinnin ja arvioinnin järjestelmä. Alun perin Ruotsissa nuorisotyön käyttöön kehitetty Logbook-järjestelmä mahdollistaa suoritiedon keräämisen rinnalla toimipaikkakohtaisen päivittäisen toiminnan dokumentoinnin ja arvioinnin. Tällä tavalla mahdollistuvat päivittäinen toiminnan reflektio ja arviointi, mitkä luovat hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi. Vuoden 2020 toiminnalliset tavoitteet asetettiin ennen kuin päivittäin tehtävä toiminnan arvioinnin väline ja toimintatapa olivat laajasti käytössä. Keväällä 2019 nuorten osallistujien määrissä jäätin tavoitetasosta. Osa osallistujamäärän laskusta selittyy uuden järjestelmän ja toimintamallin käyttöönotolla, mutta myös muutokset palveluissa vaikuttivat tähän tulokseen, esimerkiksi aiemman kaltaista laajaa talvilomatapahtumaa ja yhteistyötä Lux Helsingin kanssa ei vuonna 2019 toteutettu. Syksyn aikana toimintaan osallistuneiden nuorten määrä kuitenkin jälleen saavutti vuoden 2018 tason ja oli lopulta 840 000.

Kuva: Jona Pennanen, Helsingin kaupunki

Kuva: Maarit Hohteri, Helsingin kaupunki

NUPS määrittää helsinkiläistä nuorisotyötä uudelleen

Helsingin nuorisopalvelut käynnisti vuoden 2019 Nuorisotyö Helsingissä prosessin (NUPS), jonka tavoitteena on yhteisöllinen ja tietoperustainen toiminnan ja tavoitteiden selkeytys. NUPS toteutetaan nuorisotutkimusseuran kanssa yhteistyössä laajana toimintatutkimuksellisenä prosessina, jossa Helsingin nuorisopalveluiden henkilöstö luo yhteisen tavan kuvata ja viestiä helsinkiläisestä nuorisotyöstä. Prosessi aloitettiin keväällä 2019. Vuoden 2019 aikana yli 200 nuorisopalveluiden työntekijää on osallistunut aineistontuotantoon sekä työn tavoitteiden asetteluun. Tämän työskentelyn pohjalta muodostuu nuorisotyön perussuunnitelma. Suunnitelma valmistuu vuoden 2020 aikana.

Nuorten vaikuttamisjärjestelmä uudistui Vuosi oli monien uudistusten vuosi nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudille. Helsingin nuorisoneuvoston toimintaan liittyi useita muutoksia. Vuoden neuvostossa jäseniä on ensimmäistä kertaa kolmekymmentä aiemman kahdenkymmenen sijaan. Vuoden vaaleissa ehdokkaita oli 72, äänestysprosentti oli 35,4 % ja ääniä annettiin yhteensä 9396. Vaalit järjestetään vuodesta 2019 lähtien joka toinen vuosi, eli vuonna 2019 valitun ja tulevien ryhmien kausi on kaksivuotinen aiemman vuoden mittaisen kauden sijaan. Kertomusvuonna nuorisoneuvoston jäsenet saivat puhe- ja läsnäolo-oikeuden lautakunnissa. Aluksi kokeiluna alkanut toiminta osoittautui menestyksekkääksi ja jatkossa puhe ja läsnäolo-oikeus on lautakunnissa pysyvä.

RuutiBudjetti, joka on Helsingin nuorten oma osallistuvan budjetoinnin malli, toteutettiin seitsemättä kertaa. Merkittävä muutos oli se, että nyt RuutiBudjetin lisäksi nuoret osallistuivat kaupunkitasoiseen osallistuvaan budjetointiin. Kun RuutiBudjetissa aiemmin on päätetty alueellisesti nuorten vapaa-ajan toiminnasta, nuorten palveluista ja lähiympäristön kehittämisestä, kaupungin osallistuva budjetointi mahdollisti nuorten

aloitteiden päättymisen osaksi kaupungin yleistä osallistuvaa budjetointia ja antoi näin nuorten vaikuttamiselle uuden kanavan. Nuorten äänestysaste kaupungin osallistuvassa budjetoinnissa nousi korkeammaksi, kuin yleisemmin kaupungin tasolla.

Gloriasta Tiivistämöön

Vuoden alkupuolella nuorisopalvelut luopuivat 20-vuoden toiminnan jälkeen Pikku-Roobertinkadulla sijainneesta nuorten kulttuuriareena Gloriasta. Helsingin kaupungin nuorisopalvelujen tapahtumayksikkö muutti Suvilahden keväällä ja kulttuuriareena Glorian toiminnot siirtyivät Tiivistämöön. Kulttuuriareena Gloria oli paitsi nuorten omien tapahtumien areena, myös merkittävässä asemassa erilaisten alakulttuurien keskuudessa. Tämän toiminnan uusi koti kesästä lähtien on ollut Suvilahdessa, josta rakennetaan entistä vahvemmin nuorisotyön ja erilaisten kaupunkitapahtumien kotia.

Suvilahdessa ja Tiivistämössä järjestettiin lokakuussa laaja eurooppalaisen paikallisen nuorisotyön seminaari. Tämän järjestyksessään kahdeksannen Inter City Youth -seminaarin aiheena oli osallisuus sekä moniammatillisuus paikallisessa nuorisotyössä. Seminaariin osallistui yli 160 nuorisotyön ammattilaista 12 eri Euroopan maasta. ICY-seminari kytkeytyi Suomen EU-puheenjohtajuuteen siten, sen ohjelmasta osa oli yhteistä EU-maiden nuorisotyöstä vastaavien viranhaltijoiden tapaamisen kanssa.

Nuorisotyön hankkeita ja kehittämistä

Digitalents Helsingin nuorten työllistämistä edistävän hankkeen projektirahoitus päättyi ja hankkeen toiminnot siirtyivät vakituiseksi osaksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa.

Avustusten ja kumppanuuksien uudet tuulet

Nuorten kansalaistoiminnan laaja tukeminen oli toimintavuonna kumppanuusyksikön keskeinen tehtävä. Toiminta-avustuksina myönnettiin 930 170 euroa, palkkausavustuksina 729 830 euroa, loma-aikojen leiriavustuksina 630 000 euroa sekä projektiavustuksina 85 000 euroa eli yhteensä 2 375 000 euroa. Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnan purkaessa nimikkotilajärjestelmän, päätti se samalla siirtää säästyneitä varoja 165 000 euroa toiminta-avustuksiin korottamaan järjestöille myönnettäviä vuokra-avustuksia, joita korotettiin 300 eurosta 450 euroon.

Avustuksia myönnettiin 214 nuorisjärjestölle- tai toimintaryhmälle. Loma-aikojen leiriavustuksen tuella järjestöt toteuttivat 447 leiriä, joille osallistui peräti 7197 helsinkiläislästä ja -nuorta.

Avustusten käytön valvontaan kiinnitettiin toimintavuonna erityistä huomiota ja

toimialatasoisesti tarkastettiin pistokoelun- teisesti 18 yhteisön tilinpitoon ja hallintoon liittyvät asiapaperit avustuksia niin nuorisajaostolta, kulttuurijaostolta kuin liikuntajaostolta saaneiden osalta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan harrastus/liikkuminen -avustushaun ensimmäinen toimintavuosi päättyi ja kaikki kymmenen hanketta raportoivat avustuksen käytön sovitusti. Kaikille hankkeille myönnettiin jatkoavustus toiselle toimintakaudelle toimialalautakunnan kokouksessa 08.10.2019. Helsingin Nuorisoyhteistyö Helsinki-Team ry:n ja nuorisopalvelujen välillä solmittiin kumppanuussopimus, jossa sovittiin yhteistyökäytännöistä ja kuvattiin yhteiset toiminnot ja käytänteet. Sopimus korostaa kaupungin roolia toimintaedellytysten luojana ja mahdollistajana sekä aktiivisena toimijana kumppanuuksien luomisessa kansalaisjärjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa.

Koottua tietoa tukipalveluista

Lähes 2 000 kuvalaista kaupunkilaisten palveluksessa

Toimialan henkilöstön lukumäärä oli vuoden lopussa 1 970 henkilöä. Henkilöstöstä vakituisissa tehtävissä toimi yhteensä 1541 henkilöä ja määräaikaista työntekijöitä oli yhteensä 316 henkilöä. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 48,3 vuotta. Koko henkilöstön keski-ikä oli 46,2 vuotta. Toimialan lähtöviivaisuus vuoden aikana oli 3,8 %. Eläkkeelle siirtyi iän perusteella yhteensä 30 henkilöä.

Osaamista kehitettiin moni tavoin

Henkilöstön osaamista kehitettiin toimiala- ja palvelukokonaisuustasolla. Strategian toteutumista tuettiin järjestämällä koulutusta mm. monipaikkaisen työn johtamisesta, korvaavasta työstä, rekrytoinnista, Lean-ajattelusta, talouden työkaluista, esimiestyön kehittämisestä sekä monipuolisesti Office 365 ja Teams-teemoista. Lisäksi järjestettiin ”Lisää liikettä Kuvaan” -koulutuksia. Toimintaa tuettiin toimialayhteisillä sekä palvelukokonaisuuksien ja palveluiden toimintaa tukevien monenlaisten koulutussisältöjen avulla. Osaamista kehitettiin myös työssäoppimisen, työpajojen ja erilaisten kehittämissprojektien avulla.

Uusi rekrytointijärjestelmä ja onnistumiskeskustelumenetelmä valmisteilla

Toimialan palvelukokonaisuuksille laadittiin laadulliset henkilöstösuunnitelmat. Vuoden aikana käynnistyi myös henkilöstösuunnittelutyön vahvempi nivominen osaksi talouden ja toiminnan suunnitteluprosessia. Lisäksi

toimiala osallistui kaupunkiyhteisten käytäntöiden rakentamiseen ja jalkauttamiseen, tällaisia olivat muun muassa uudistettu rekrytointijärjestelmä ja onnistumiskeskustelut.

Työkykyjohtamiseen panostettiin

Toimialan työhyvinvointisuunnitelmassa painotettiin ennakoivaa työkykyjohtamista osana arjen esimiestyötä. Vuonna 2019 jatkettiin yhteistyötapaamisia palveluittain esimiesten, työterveyden ja henkilöstöpalvelujen kesken. Tapaamisten tavoitteena oli varmistaa, että jokaiselle varhaista tai tehostettua tukea tarvitsevalle työntekijälle on tehty työkykyä tukeva suunnitelma. Toisena tavoitteena oli tukea ja sparrata esimiehiä ennakoivassa työkykyjohtamisessa. Lisäksi toimialalla valmistauduttiin uuden korvaavan työn -toimintamallin ja laajennetun sairauspoissaolokäytännön käyttöönottoon.

Riskienhallinta uuteen malliin, tiedonohjaussuunnitelman tehtäväkuvaukset valmistuivat

Toimialan riskienhallinta järjestettiin uudella tavalla. Palvelukokonaisuuksiin perustettiin turvallisuusryhmät, joiden tehtävänä on tukea riskienhallintatyötä ja tehdä esityksiä kunkin palvelukokonaisuuden johtoryhmälle riskienhallinnasta ja turvallisuudesta. Turvallisuusryhmät aloittivat toimintansa syksyllä 2019.

Vuodesta 2019 laadittiin ensimmäisen kerran kaupungin yhteinen tietotilinpäätös. Tietotilinpäätökseen on kerätty myös toimialojen tiedot tietosuojan toteutumisesta.

Vuonna 2019 toimialalla ei ole ollut varsinaisia tietosuojaloukkauksia.

Asiakirjahallinnossa saatiin valmiiksi toimialan vastuulla olevat kaupungin tiedonohjaussuunnitelman tehtäväkuvaukset. Kaupunginorkesterin, kirjaston ja Kulttuuri-keskuksen arkistot toimialaa edeltävältä ajalta luovutettiin kaupunginarkistoon pysyvään säilytykseen.

Hankintatoiminnassa korostuivat yksittäiset hankinnat mm. Helsingin kaupunginkirjaston lastenkirjastoauton hankinta. Toimialan hankintatoimintaa kehitettiin ja tehostettiin hankintojen ohjausryhmässä.

”Konepellin alla” tapahtui – taustajärjestelmiä ja robotiikkaa kehitettiin

Kirjastopalveluissa otettiin käyttöön aineiston älykkään kelluttamisen IMMS (Intelligent Material Management System) -järjestelmä sekä Ilmari-palvelu, joka ilmoittaa asiakkaille myös tarkan hyllypaikan, kun varattu aineisto on noudettavissa. Lisäksi toteutettiin kirjaston keskuslajittelijan käyttöönottestaus (HEL 2018-004764). Tekniset kuvaukset laadittiin keskuslajittelijan parannuksille liittyen logiikkamuutoksiin, lajittelukohteiden täyttymisen valvontaan, laitteiston valvontanäkymiin ja rajapintoihin.

Oodin robotiikan käyttöönotto (H068-16) saatiin lähes valmiiksi. Lopullinen tuotantoon siirtyminen toteutetaan 2020. Robotiikka-hanke palkittiin kakkossijalla kategoriassa Innovation Procurement of the year 2019, <https://procuraplus.org/awards/>. Oodissa toteutettiin RFID-inventointiin liittyvä kokeilu yhteistyössä Futurice Oy:n ja Aalto yliopiston kanssa sekä tuettiin MiR-200 mobiilirobotilustan käyttöönottoa. Oodin sosiaalisen robotiikan hanke toteutettiin yhteistyössä Futuricen kanssa. Kokeilu saadaan päätökseen vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen aikana. Kokeilu on saanut merkittävää medianäkyvyyttä YLE:n kanavilla ja Fast-companyssä.

Nuorisopalveluissa järjestettiin vuosittaiset nuorisoneuvoston vaalit, jonka sähköisestä äänestysjärjestelmästä vastasi toimialan tietohallinto.

Kaupunkiyhteisten infonäyttöjen taustajärjestelmän uusimiseen valmistauduttiin selvittämällä markkinatilannetta.

Tila- ja kurssivarausjärjestelmä Enkoran jatkokehityksessä ei päästy toivottuihin tuloksiin, minkä vuoksi on käynnistetty korvaavien vaihtoehtojen kartoitus. Toimiala on ollut aktiivisessa roolissa kaupungin digitalisaatio-ohjelman projektiryhmässä (A4.1), jossa on valmisteltu tila- ja resurssivaruksen kaupunkiyhteistä hallintamallia ja järjestelmäkokonaisuutta. Kokonaisuuteen liittyen on kartoitettu tila- ja kurssivaraamiseen liittyviä prosesseja.

Määritettiin Kuvan datastrategia. Datastrategiatyö sisälsi myös kehittämispolun, josta ensimmäisenä vaiheena aloitettiin tiedolla johtamisen työpöydän suunnittelu.

Palveluja tehtiin tunnetuiksi monin viestintä- ja markkinointitoimin

Toimialan suurimpia viestintä- ja markkinointitoimenpiteitä olivat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan verkkosivustouudistuksen käynnistäminen, sisäisen viestinnän kehittäminen osana Office 365:n käyttöönottoa sekä markkinoinnin kehittäminen ja palvelu- lähtöinen markkinointiviestintä.

Verkkosivu-uudistuksen pohjana toimii laaja nykytilan kartoitus, jonka pohjalta laadittiin verkkosivustokehityksen tiekartta seuraavien vuosien kehittämistä ohjaamaan.

Kehittämiskohteiksi priorisoitiin tapahtumat ja harrastukset sekä nuorten verkkosivusto. Sivustoja kehitetään yhdessä kaupunginkanslian ja muiden toimialojen kanssa osana toimialan ja koko kaupungin digiohjelmia.

Sisäistä viestintää ja toimintakulttuuria kehitettiin ottamalla käyttöön Microsoft Office 365 ja etunenässä sen ryhmätyökalu Teams. Erityisesti vuorovaikutteisuus ja yhdessä tekeminen ovat lisääntyneet ja tiedon jakaminen on nopeutunut merkittävästi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden viestintä- ja markkinointitoimet onnistuivat hienosti, sillä lähes kaikki palveluissa asetetut suoritetavoitteet toteutuivat tai ylittyivät. Helsingin kaupunginmuseo saavutti suurimman vuosittaisen kävijämääränsä, suurin osa kulttuurikeskuksista ylsi viime vuonna li-

punmyynnissään ennätyslukemiin ja uudistuneen Caisan kävijämäärät kasvoivat selvästi.

Liikuntapalveluiden viestinnässä ja markkinoinnissa suurin panostus oli liikuntapalveluiden syyskauden 2019 aloituskampanja. Toinen vuoden suuri viestinnällinen panostus liittyi keskustakirjasto Oodiin, erityisesti Oodin mediaviestintään sekä oodihelsinki.fi -verkkosivuihin. Oodi sai huomattavasti medianäkyvyyttä ja Oodin kansainvälisen media-arvo (Advertising Value Equivalency, AVE) nousi 22,2 miljoonaan euroon. Kotimainen media-arvo oli 11,5 miljoonaa euroa. Nuorisopalveluiden viestinnässä ja markkinoinnissa panostettiin vuonna 2019 erityisesti harrastustoiminnan, avoimen nuorisotalotoiminnan ja loma-aikojen toimintojen markkinointiin.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden medianäkyvyydessä ja näkyvyyden laskennallisessa mainosarvossa päästiin yleisesti vuonna 2019 huippulukemiin, ja kasvua vuoden 2018 näkyvyyteen syntyi lähes kaikissa palveluissa reilusti.

Medianäkyvyyden määrä ja mainosarvo 2019 sekä muutos vuoteen 2018

Palvelu	Mediaosumat kpl	Mainosarvo* (milj. €)
Kirjastot	3686 (+72%)	24,1 M (+105%)
Museot	860 (+14%)	4,1 M (+59%)
Kulttuurikeskukset	751 (+4%)	2,8 M (+47%)
Liikunta	1066 (-6%)	3,9 M (-1%)
Nuoriso	457 (+27%)	1,9 M (+107%)

* Mainosarvo on medianäkyvyyden laskennallinen arvo ja toimii vertailulukuna. Se perustuu potentiaaliseen tavoitavuuteen, eli medioiden kuukausittaisiin uniikkeihin kävijöihin, ja 0,37 € vakioon mediahintaan. Mainosarvo = Potentiaalinen tavoitavuus / 40 x 0,37 €

Taloushallinnon toimintoja kehitettiin monella saralla

Toimialalla kehitettiin taloushallinnon toimintaa ja työvälineitä monin tavoin, muun muassa uusi, toimialan hankintaehdotusten ja -tilausten hallintaan liittyvä BOS-tilausjärjestelmä otettiin käyttöön.

Talouden raportointia selkeytettiin ja kehitettiin kuvaamalla toimialan ennuste- ja kuukausiraportoinnin prosessit ja luomalla uusi tavoitetila yhdessä Capgemini Finland Oy:n kanssa. Myös talouden ja toiminnan suunnittelun kokonaisprosessin kuvaus päivitettiin tämän työn yhteydessä. Uusi yhtenäinen raportoinnin malli otetaan käyttöön vaiheittain vuonna 2020.

Raportointia kehitettiin uusien Heta-BO-raporttien ja sitä kehitetään edelleen samalla, kun valmistaudutaan ottamaan käyttöön uuden PowerBI-raportointityökalun mahdollistamia toimintoja.

Palvelujen ja tuotteiden hinnoitteluun haettiin joustavuutta

Toimialan hinnastotyötä kehitettiin yhteistyössä Aalto-yliopiston kanssa. Hinnoitteluun liittyviä periaatteita selvitettiin ja nykyistä dynamisempia, joustavammin tarjonnan ja kysynnän vaihteluun reagoivia hinnoittelumalleja ja -ratkaisuja haettiin niiden toimialan tuotteita ja palveluja koskevien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti, jotka noudattavat kaupunkistrategiaa ja on hyväksytty kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa.

Taloudellinen tulos talousarvion mukainen

Toimialan tulot olivat kertomusvuoden tilinpäätöksessä 33,5 miljoonaa euroa ja menot 218,1 miljoonaa euroa. Toimintakatteeksi muodostui -184,6 miljoonaa euroa, mikä oli

talousarviossa määritellyn toimintakatetavoitteen mukainen tulos.

Kulttuuri- ja liikuntatoimijoille avustuksina 36,9 miljoonaa euroa

Toimiala tukee laitosavustuksin helsinkiläisiä kulttuuria ja liikuntaa edistäviä toimijoita. Tukimuotoina ovat laina-, toiminta- ja vuokraavustus.

Kulttuuritoimijoille myönnettiin vuonna 2019 laitosavustuksia yhteensä 22,9 miljoonaa euroa. Ne jaettiin seuraavasti: Helsingin teatterisäätiö sr 13,8 milj. eur, Suomen Kansallisoopperan säätiö sr 3,7 milj. eur, Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr 4,7 milj. eur ja Uuden musiikin orkesteri 0,8 milj. eur.

Liikunnan laitosavustuksia myönnettiin yhteensä 14 miljoonaa euroa seuraavasti: Stadion-säätiö 5,1 milj. eur, Urheiluhallit Oy 4,4 milj. eur, Vuosaaren urheilutalo 2,2 milj. eur, Jääkentäsäätiö 1,2 milj. eur, Mäkelänrinteen uintikeskus 0,6 milj. eur, Helsinki Stadion Oy 0,2 milj. eur, Urhea-säätiö 0,1 milj. eur, Suomalaisen yhteiskoulun säätiö 0,1 milj. eur ja muut toimijat yhteensä 0,5 milj. eur.

Toimialan investointibudjetti oli ylitysoikeudet mukaan lukien 9 miljoonaa euroa. Investointeja tehtiin 6,7 miljoonalla eurolla. Näistä ICT-investointeihin käytettiin 3,4 miljoonaa euroa ja muihin hankintoihin 3,3 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit liittyivät keskustakirjasto Oodiin ja toimialan digitalisaatio-ohjelmaan.

Investointirahoja jäi käyttämättä 2,3 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto myönsi 26.2.2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen suuruisen ylitysoikeuden toimialan talousarvion investointimäärärahoihin vuodelle 2020.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja sen alaiset jaostot

Vuonna 2019 kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kokoontui 19 kertaa ja teki 208 päätöstä. Lautakunta antoi 54 lausuntoa, esimerkiksi liikuntapaikkarakentamiseen, lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemiseen, syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemiseen, taide- ja kulttuuripolitiikkaan sekä kaupungin kiinteistöstrategiaan liittyen.

Päätöksillään lautakunta edisti muun muassa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan digitalisaatio-ohjelmaa, edesauttoi liikuntamahdollisuuksia vuokraamalla maa-alueita toimijoille, oli mukana valitsemassa uutta kulttuurijohtajaa ja päätti hankkia uuden lastenkirjastoauton. Elokuussa lautakunta käsiteli kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvioehdotuksen vuodelle 2020

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Nasima Razmyar (SDP) pj.	Otto Kongäs
Tomi Sevander (sijaisena 18.7.–31.12.2019 välisenä aikana)	
Arja Karhuvaara (Kok.) vpj.	Veli-Pekka Dufva Matias Pajula (25.9.2019 saakka) Joel Harkimo (27.3.2019 saakka)
Laura Varjokari (Kok.)	Raine Luomanen
Otto Meri (Kok.)	Jenni Pajunen
Heimo Laaksonen (Kok.)	Heidi Ruhala
Pauliina Saares (Vihr.)	Ville Sinnemäki
Mari Holopainen (Vihr.) (11.9.2019 saakka)	Hannu Oskala (25.9.2019 saakka)
Johanna Sydänmaa (Vihr.)	Päivi Meros
Elina Moisis (Vihr.) (11.9.2019 saakka)	
Jussi Chydenius (Vihr.)	Johanna Nuorteva Johanna Sydänmaa (11.9.2019 saakka)
Niilo Toivonen (SDP)	Tuomas Finne Elisa Gebhard (25.9.2019 saakka)
Sami Muttilainen (Vas.)	Jani Valpio
Silja Borgarsdóttir Sandelin (RKP)	Simon Granroth
Terhi Peltokorpi (Kesk.)	Eeva Kärkkäinen
Mika Ebeling (KD)	Hanna-Kaisa Simojoki

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuosi 2019 oli sen toinen kokonainen toimivuosi uuden pormestarimallin aikana. 13-jäsenisen lautakunnan puheenjohtajana on toimialan apulaispormestari Nasima Razmyar ja hänen ollessaan perhevapaalla 18.7.–31.12.2019 puheenjohtajana toimi Tomi Sevander.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan esittelijöinä toimivat asiasisällöstä riippuen toimialajohtaja Tommi Laitio, hallintojohtaja Kirsti Laine-Hendolin sekä palvelukokonaisuuksien johtajat, eli kulttuurijohtaja Tuula Haavisto 30.9.2019 saakka ja 1.10.2019 alkaen kulttuurijohtaja Mari Männistö, kirjastopalvelujen johtaja Katri Vanttinen, liikuntajohtaja Tarja Loikkanen

sekä nuorisoasiainjohtaja Mikko Vatka. Lautakunnan ja sen alaisten kulttuuri- ja kirjastojaoston, liikuntajaoston ja nuorisojaoston sihteerinä toimi hallintoasiantuntija Miska Nera.

Kevätkaudella aloitettiin kokeilujakso, jossa nuorisoneuvoston edustajalla oli läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksissa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa nuorisoneuvoston pääedustajana toimi Sigrid Autio ja varaedustajana Jenny Vu ja 2. varaedustajana Elias Mustamand. Kesäkuussa kaupunginhallitus päätti vakinaistaa käytännön siten, että jatkossa edustajat osallistuvat kokouksiin yksi kerrallaan mahdollisimman tasapuolisesti vuorotellen.

Kulttuuri- ja kirjastojaosto

Jäsen	Varajäsen
Tuomas Finne (SDP) pj.	Jonne Juntura
Elisa Gebhard (SDP) pj. (25.9.2019 saakka)	Tuomas Finne (25.9.2019 saakka)
Jenni Pajunen (Kok.) vpj.	Lasse Pipinen
Timo Vuori (Kok.)	Sirpa Kivilaakso
Hannu Oskala (Vihr.)	Marianne Savallampi
Pauliina Lehtinen (Vihr.)	Aino Toiviainen-Koskinen
Satu Silvo (Vihr.)	Ville Ylikahri
Elisa Tarkiainen (Kok.)	Jukka Mattila
Antti Kauppinen (Vas.)	Katja Niemi
Petrus Pennanen (Avoin puolue) (Pir., 2.12.2019 saakka)	Satu Immonen (Pir.)

Yhdeksänjäsenen kulttuuri- ja kirjastojaoston puheenjohtaja on Tuomas Finne. Puheenjohtajana toimi 25.9.2019 saakka Elisa Gebhard. Kulttuuri- ja kirjastojaosto kokoontui vuonna 2019 kuusi kertaa ja teki 37 päätöstä.

Kulttuurijaosto huolehtii taide- ja kulttuuritoimintaan sekä kulttuuripolitiikan toteuttamiseen tarkoitettujen avustusten jakamiseen liittyvistä tehtävistä sekä taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien hyväksymisestä. Jaosto antaa lausunnon toimialalautakunnalle tulosbudjetista ja toimintasuunnitelmasta.

Kulttuuri- ja kirjastojaosto myönsi läpi vuoden taide- ja kulttuuriavustuksia aina isoista taidelaitosten toiminta-avustuk-

sista pienempimuotoisiin projektiavustuksiin sekä erillisiin kehittämisavustuksiin. Helsinki-päivänä 12.6. myönnettiin kulttuuripalkinto valokuvataiteilija, kuvajournalisti ja ihmisoikeusaktivisti Meeri Koutaniemelle ja samalla myönnettiin kolme vuoden taiteilija -palkintoa. Syyskaudella kulttuuri- ja kirjastojaosto päätti uusista taiteen perusopetuksen kehittämishankkeesta vuosille 2020–2022. Kolmivuotisella avustuksella halutaan vahvistaa taiteen perusopetuksen alueellista saatavuutta, mahdollistaa uudenlaisten toimintamallien ja opetusmenetelmien kokeilua sekä toimijoiden välistä yhteistyötä. Vuoden 2019 Helsingin kulttuuriteko -palkinto myönnettiin Alakulttuurikeskus Loukko ry:lle.

Liikuntajaosto

Jäsen	Varajäsen
Heimo Laaksonen (Kok.) pj	Kristiina Ilvonen
Joel Harkimo (Kok.) pj. (27.3.2019 saakka)	
Heidi Ruhala (Kok.)	Panu Hämäri
Pekka Löfman (Kok.)	Jonna Temonen
Johanna Sydänmaa (Vihr.) vpj	Joonas Lyytinen
Joonas Kolehmainen (Vihr.)	Nina Miettinen
Leila Vasama (SDP)	Harri Laiho
Jukka Järvinen (SDP)	Pirjo Kivistö
Zahra Abdulla (Vas.)	Markus Lehtola
Marika Sorja (PS.)	Jari Laukas

Yhdeksänjäsenen liikuntajaoston puheenjohtajana on Heimo Laaksonen. Puheenjohtajana toimi 27.3.2019 saakka Joel Harkimo. Liikuntajaosto kokoontui vuonna 2019 seitsemän kertaa ja teki 23 päätöstä. Liikuntajaosto huolehtii liikuntatoimintaan ja liikuntapolitiikan toteuttamiseen tarkoitettujen avustusten jakamiseen liittyvistä tehtävistä. Jaosto antaa lausunnon toimialalautakunnalle tulosbudjetista ja toimintasuunnitelmasta.

Liikuntajaosto myönsi keväällä toiminta-avustuksia, tilankäyttöavustuksia sekä muiden liikuntaa edistävien yhdistysten avustuksia. Helsinki-päivänä palkittiin helsinkiläisurheilijoita liikuntajaoston päätöksen mukaisesti. Syksyllä liikuntajaosto myönsi liikunnan laitosa-

vustukset vuodelle 2020.

Nuorisajaosto

Jäsen	Varajäsen
Pauliina Saares (Vihr.) pj.	Juho Heikkilä
Mari Holopainen (Vihr.) pj. (11.9.2019 saakka)	
Riina Kasurinen (Kok.)	Konsta Nupponen
Sebastian Franckenhäuser (Kok.)	Helena Kantola
Dennis Hamro-Drotz (Kok.)	Nina Sillantaka
Bicca Olin (Vihr.)	Lukas Korpelainen
Pauliina Saares (Vihr.) (11.9.2019 saakka)	Tommi-Juhani Jokinen (11.12.2018 saakka)
Otto Kongäs (SDP) varapj.	Riku Vainio
Kalle Polkutie (Vas.)	Heta Hölttä
Teppo Marttinen (PS)	Selma Mäkitalo
Pazilaiti Simayijiang (FP)	Tintti Laiho

Yhdeksänjäsenisen nuorisajaoston puheenjohtajana on Pauliina Saares. Puheenjohtajana toimi 11.9.2019 saakka Mari Holopainen. Nuorisajaosto koontui vuonna 2019 kuusi kertaa ja teki 33 päätöstä. Nuorisajaosto huolehtii nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikan toteuttamiseen tarkoitettujen avustusten jakamiseen liittyvistä tehtävistä sekä

seuraa nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja nuorten aloiteoikeuden toteutumista kaupungissa. Jaosto antaa lausunnon toimialalautakunnalle tulosbudjetista ja toimintasuunnitelmasta.

Nuorisajaosto myönsi toiminta- ja palkkausavustuksia sekä erillisiä projekti-, leiri- ja starttiavustuksia.

Liite 1. Suorittetavoitteet

	TP 2018	TA 2018	TP 2019	ERO TP 2018	ERO TA 2019
Liikunta					
Käyntikerrat	9 635 491	8 400 000	1 235 491	198 065	1 433 556
Nuoriso					
Toiminnan tuottamiseen osallistuneet nuoret	840 258	880 000	795 507	-44 751	-84 493
Nuorten järjestämien toiminnan määrä %		20 %	7 %		-13 %
Kulttuuri					
Kulttuurikeskukset					
Tapahtumien määrä	1981	1800	2228	247	428
Käyntikerrat	669 844	500 000	862 497	192 653	362 497
Kulttuurin edistäminen					
Tapahtumien määrä					
Orkesteri					
Sinfoniakonserttien määrä	46	44	46		2
Käyntikerrat	127 702	110 000	111 090	-16 612	1 090
HAM					
Käyntikerrat	170 359	145 000	188 065	17 706	43 065
Helsinki biennaali käyntikerrat					
Museo					
Käyntikerrat	444 898	300 000	481 247	36 349	181 247
Verkkopalveluiden asiakastoiminnot		3 400 000	4 366 230	4 366 230	966 230
Kirjasto					
Aukiolotunnit	104 701	106 000	105 436	735	-564
Fyysiset käyntikerrat	6 475 620	8 000 000	9 012 648	2 537 028	1 012 648
Verkkokäynnit	9 157 125	9 000 000	12 971 197	3 814 072	3 971 197
Toimialan fyysiset käyntikerrat yhteensä	18 364 172	18 335 000	21 284 610	2 920 438	2 949 610

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kulttuuri ja vapaa-aika

Konepajankuja 1
PL 51400
00099 Helsingin kaupunki
www.hel.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika